

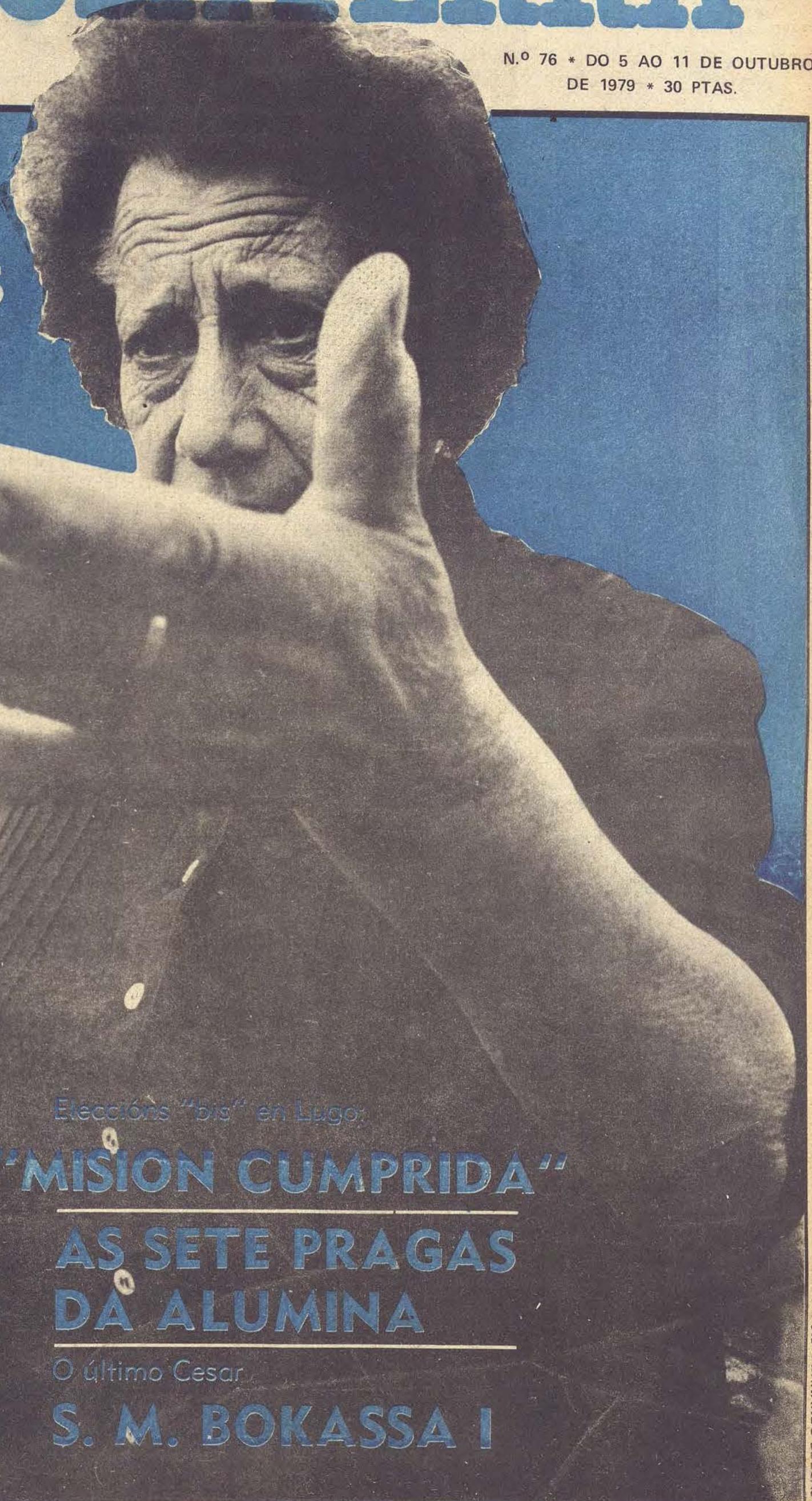
A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

N.º 76 * DO 5 AO 11 DE OUTUBRO
DE 1979 * 30 PTAS.

Presos de San Simón

BEN
SABIAMOS
ONDE OS
LEVABAN

Eleccións "bis" en Lugo

"MISIÓN CUMPRIDA"
AS SETE PRAGAS
DÁ ALUMINA
O último Cesar
S. M. BOKASSA I

ASEPSIAS

Otro que veu "shorrear", pero a gusto, a Lugo foi o Felipe. Resulta, conciudadanos, que hai que entrar en Europa, que "eto non pué sé", que "as vocacións terceiro-mundistas son estéticas".

Sí, moi guapas. Pero vaia, qué se vai pedir de alguén, como don Felipe, de vocación tan... sintética.

Don Felipe González opina que urxe "formar policías especializados en la protección de las personas", e o exemplo que se lle ocorre o bendito é "la de Estados Unidos".

Será por especializados nas persoas que creban tan ben os osos de negros, estudiantes, hippies, fumadores de "hash", etc. Pois mira tí, o Felipe...

E o Felipe, pra remate, sacúdenos unha cita que o corresponsal de RNE en Lugo, José Tuñas Bouzón, non vacilou en calificar de "filoxófica": "El derecho a la igualdad significa el derecho a la diferencia".

Xa saben, agora que somos todos iguais, temos dereito a sermos galegos. Pois menos mal.

PANDEIRADA DO ESTATUTO

En "Con acento gallego" do dia 2, Consello escribe sobre o Estatuto e os comenzaos de consenso. A primeira é que "UCD, CD y PSOE acuerdan por unanimidad poner los intereses de Galicia por encima de los de partido".

Terrible. Vanse disolver.

Siguen. "...A pesar de que no se descarta la posibilidad de que los partidos a nivel nacional (España) puedan tener compromisos que condicionen ciertas aspiraciones para el Estatuto gallego... socialistas, cedés y ucedés acuerdan actuar como gallegos".

Esto vai ser unha feira. Todos vestidos co "traje regional" e

cantando "A rianxeira"... O que é que algún ha poñer a monteira do rovés, e se ha de atopar asubiendo o "Pichi".

O que é xa de coidado, ý o último. "...hay quienes confían que los parlamentarios vascos o catalanes nos echen una manita".

Ou seña, que de colonia nada, ¿non? ¡Ao pescoco vola botaba eu! .

(1) Nota de Redacción.

IMPOSICION NON HAI MAIS CA UNHA

Esta semá pasada, Otero Novás entregoulle á Casa-Museu de Rosalía de Padrón a plancha na

que se vén de imprimir o Decreto de Bilingüismo no BOE; no acto, botou un discurso no que decía que a cousa era moi seria, e que "debemos tener cuidado en no caer en el extremo contrario: imponer el gallego". E Don Sixto Seco, presidente do Patronato, respostou que aquel era un exemplo de cómo había que entender o bilingüismo, o ministro falando en español, e el, en gallego.

Ou seña, que todo seguirá igual; o Goberno en español, e o folclore, en vernáculo. Pois vaia unha plancha.

COUSAS DE FRUSTADOS

Carrillo veu ao noso país insultar. De toda a españolería, os eurocomunistas tiñan sido, ás veces, dos más comedidos, pero desta volta, Don Santiago pasouse. Saberán vostedes que, a todos os efectos, "los nacionalismos son producto de la frustración".

E hai que decir o de sempre. Que dos frustrados saharahuis aos frustrados angolanos, pasando pola frustrada Galicia e más a frustrada Bretaña, quérolle un frustrado conto a esta frustrada loita de clases neste frustrado momento histórico.

SUBSCREBASE

PODE FACELO DIRIXINDOSE A ANOSA TERRA

RUA DA TROIA, 10-1º

APARTADO 1031 - SANTIAGO

OU CHAMANDO AO TFO. 981-58 26 13

Estado: Suscripción semestral, 800 Ptas. Suscripción anual, 1.500 Ptas.— **EUROPA:** Anual, 1.900 Ptas. Semestral, 1.000 Ptas.— **AMERICA:** Arxentina, Uruguay, México, etc. Anual, 2.600 Ptas. Semestral, 1.325 Ptas.— **U.S.A., Puerto Rico:** Anual, 2.350 Ptas. Semestral, 1.200 Ptas.

Novo nº. da conta no Banco Pastor de Santiago: 106.735

Nome	
Profesión	
Enderezo	
Poboación	
Provincia	
Desexo suscribirme ao periódico galego semanal A NOSA TERRA	
☐ por un ano ☐ por seis meses	
☐ Envio o importe (cheque ☐ xiro postal ☐ transferencia)	
a	úc
de 197	

As municipais luguesas veñen de pasar, e a pesar da apatía e desinterese cidadán que marcaron boa parte da campaña, a derradeira parte desta, así como o seu resultado, deixaron detrás suá un ronsel atuante de compoñendas e manobras. Foron as "bromas" da Lei d'hondt as que determinaron o mantemento do PSOE, a moderada suba da UCD e a "importante de CD e PCG, pero o caso destes dous últimos, e maiormente a espectacular "entrada" dos eurocomunistas no concello, ten explicacións que compre ir percurar más ao fondo, no que o noso pobo deu e charma "o escuro mundo da política".

Eleccións "bis" en Lugo

"MISIÓN CUMPRIDA"

Xa noutros números anteriores falaramos da retirada dalgúnha candidatura, e das consecuencias favorábeis para a direita española que fan traer. En efecto, a candidatura de "Independientes por Lugo", perdido o "apoio loxístico" proporcionado por un amplio grupo representativo de boa parte do comercio local, así como certas familias coñecidas do centro da cidade, dos antigos 4013 votos ficou en 434. Luis López Díaz-Pallín, cabeza de lista de "Unión Nacional Española", que se correra o rumor que se retiraba, non foi así, pero, de 931 votos que tiña, quedou en 102.

A abstención foi grande, pois más de 7.000 luguesas que votaran en abril non acudiron agora ás urnas; non obstante, e dada a nova distribución de votos, non se pode afirmar que a abstención se nutriu das duas candidaturas devanditas. ¿Ulos os votos? Imos ver.

A DIREITA, POLA VELLA

A UCD e Coalición Democrática non se arriscaron non somente a non gañar, senón que non xquier a que pudieran subir outros. Aparte de toda a serie de procedimentos a que nos referimos noutra parte desta reportaxe, moveron, prometeron, apontaron nomes, e, maiormente o partido gubernamental, preocupáronse moi moito de "peitear" a zona rural do concello, onde a presencia do BN-PG comezaba a resultar alarmante; foi nas mellores mesas do Bloque da outra vez onde Novo Freire, facendo visitas "en plan alcalde", como se non fose unha campaña eleitoral, senón un "contacto cos seus administradores".

CADRO BRANCO

O sentido da responsabilidade dos veciños de Allariz (Ourense) que acudiron masivamente a unha asamblea convocada polo Bloque para debater aspectos da problemática municipal, ainda que dita asamblea non se pudo celebrar gracias a máis de cen número da Guardia Civil.

dos", más se prodigou; e as estruturas caciquís funcionaron mellor que nunca. Na cidade, UCD "atendeulle" a certos bairros como as Gándaras de Piñeiro, onde "independentes" e esquerda levaran porcentaxes altos. E aparte de boa parte dos votos "Independientes por Lugo", contou coa colaboración de Díaz-Pallín, que a última hora se adicou (quen sabe por qué) a facerles campaña. Total, 8.105 votos, 74 menos que da outra vez, pero un concelleal máis, 9. Cousas.

Coalición, aparte da sua "estrutura" rural, contou cunha carta persoal de Fraga, que sempre axuda tan perto de Vilalba; contou con parte dos vellos votos "independentes" e de propina, co "voto útil" que, como último servicio da campaña, lle outorgou a extrema dereita local, que preferiu axudar a encher un saco ben provisto antes que votar unha hipotética "Unión Nacional Española" abandonada até polo "capitán

do barco". Total, 4.921 votos, 416 más, e 2 novos concelleais, que fan 6.

ESQUERDA ESPAÑOLA: O QUE D'HONDRT PODE DAR DE SI

O PSOE tivera o que xa se sabe: golpe de man "felipista" e troque de candidatura ao canto. A pesar da presencia de figuras públicas da UGT, dada a anunciada inibición dos depósitos, e o tamén anunciado voto PC de moitos deles, agardábase baixada, se cadra un pouco compensada polo mitin que, oportunamente, deu o derradeiro día da campaña o recién reelexido Felipe González perante case 3.000 persoas. Ao final, o PSOE ía ser, con moito, o más favorecido pola sonada Lei proporcional, ao baixar 1.700 votos! e manter os seus 4 concelleais.

O lema do PCG para esta campaña, o mesmo que o plantexamento de toda ela, foi en base a deixar seguro que

"entraban", e a convencer á xente que a participación do eurocomunismo na xestión local non ía traer nenguna caste de desgracias ("non é coma se fose para gobernar a nación", chegaron a afirmar individualmente). O caso é que a xente en Lugo tomouno "caritativamente" (había quien dicía: "hom, vou votar ao 'carrillito', a ver se sai"), e entre éstos, os votos dos ex-PSP derrotados no seo do PSOE, e parte dos antigos votos do MC e PTE, só gañaron 329, puxéronse nos 1.727 e acadaron 2 escaños. O medre localizouse claramente, e así, a zona onde o PCG subiu considerablemente foi no centro da cidade.

OS "INDEPENDENTES" DESINCHAN

Xa falamos dos "Independentes por Lugo". Os de Ramón González contaban (ou iso falaba a prensa local) cun electorado moi fiel. Non se sabe se fó a abstención, se é que o

dos "independentes" vai pasando á histórica, o caso é que Ramón González viu partido a metade o seu número de votos, quedando en 2.248 e 2 concelleais, dos catro que antes tiña.

O NACIONALISMO: COERENCIA

O Bloque Nacional-Popular Galego fora o único grupo que montara unha campaña realmente política, con charlas onde se explicaron os principios políticos e tácticos da coalición. Ao longo da campaña foi branco de provocacións das que falamos noutro lugar, e que chegaron mesmo a atentar arreos contra do direito de propaganda, feitos todos que indubidablemente lle coutaron efectividade á campaña. Con todo, o BN-PG subiu ligeramente as suas votacións, que volveron ser dalguna maneira, mostra da implantación en Lugo das organizacións nacional-populares. Baixou algo no centro, e certas zonas do rural, gañando votos nos bairros da Milagrosa e San Roque, os dous más importantes, no das Gándaras de Piñeiro e en zonas do rural. En total, 2.190 votos, 22 más que en abril, e 2 concelleais, resultando a candidatura más malparada polo sistema d'Hondt, que ainda así non lle deu quitado o seu lugar na Permanente.

Acordan o que lles contaba no primeiro traballo da serie dedicada ás municipais luguesas? Obxectivo: afianzar a dereita más reaccionaria e meter como fose o eurocomunismo. Os que moveron os fíos más agachados da campaña poden reportarse: "Misión cumplida".

XOSE SANFIZ

CADRO NEGRO

O alcalde de Allariz, seguindo coa sua tradicional actitude de impedir que o vecindario poda asistir aos Plenos, impidiu asimismo a celebración dunha asamblea vecinal naquela vila.

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

Redactores

e Colaboradores: Xosé Ramón Pousa, Antón L. Galocha, Lois Celeiro, Pablo Viz, Paco Arrizado, Fernando Franco, Ignacio Briset, Suso Piñeiro, Guillermo Pérez, F. Cusí, Xosefina L. Corral, Emilio Veiga (Países Catalanes),

P. Iparraguirre, Maialde (Euskadi), María Alonso (España), Carlos Durán (Londres), A. P. Dasilva (Porto), Juanjo Navarro, Llatzer Moix, Patiño, Vázquez Pintor. Diseño e Confección: "Galicia, Estudo e Formas".

Fotografía: Brais, Xurxo Fernández, Fernando Bellas, Abel de Louzas.

Dibujos: Xaquín Marín, Xulio Maside, Alfonso Sucasas, Xurxo Fernández, P. A. Estevez, Fiz Valcárcel, Pepe Barro.

Redacción e Administración: Troia 10-primeiro Santiago Redacción: 582681 Administración (de 10 a 14): 582613.

Imprenta: "La Región, S.A." Offset C. Quiroga, 11-15. Ourense Dep. Legal: C-963-1977

Distribución: A Coruña, Librería CQ-LON. Real 24, tel. 222206. Santiago e Lugo, PRENSA NACIONAL, Telf. 583456. Pontevedra, Librería CAO, Telf. 855374. Vigo, Distribuidora VI-GUESA, Telf. 414570. Ferrol, Distribuidora VELO, Telf. 357707. Ourense, Vda. de Lisardo, Telf. 230218. Bilbao, Distribuidora Vasca, Telf. 4231933. Barcelona, F. Rafales Ar-tal, Telf. 2433658.

Edita: Promocións Culturais Galegas, S.A.

Comisión de Fundadores: Acosta Bériz, Xoaquín. Fontenla Rodríguez, Xosé Luis, López Gómez, Felipe Senén. Morales Quintana, Xosé Enrique. Varela García, César.

Directora: Margarita Ledo Andión

A "DEMOCRACIA" AMOSA AS GADOUUPAS Como tentaron reventar unha campaña

E sabido de todos que as campañas da UCD non deixan nengun cabio solto, e así, non tolera que nengún teña más presencia a eles, non xa na TV, senón nas mesmas paredes das ruas, sempre que estexa permitido pegar carteis (e dicemos isto porque en certas cidades, por exemplo Santiago, quixeron proibilo, e en Lugo levan a mesma traza). Así, preparou un pelotón de pegadores a 1.500 pts., por noite, e a avalancha de carteis de sempre, uns carteis moi fermosos en que Novo Freire lle daba unha aperta a Suárez, outra aperta a outro home, unha aperta a un cativo... Ben, a UCD debeuse cabreiro moito ca campaña do BN-PG, que aos poucos días, os seus contratados enchían de carteis un dos murais nacionalistas, precisamente o más acabado, segundo todo o mundo, e que era "un auténtico enfeite para a parede" segundo nota do próprio Bloque. Perante as protestas, Novo Freire respondía que "as paredes non eran do Bloque, e por supuesto que ían pegar por enriba, sentando un precedente único, pois non se sabe de quen tapara un mural até agora. En fin, quen non debe ter artistas..."

Ben, o caso é que Coalición Democrática ten un sector de militancia, sobre todo moza, de carácter más fascizante, do que outra couda, con representación na dirección e todo. E foi este sector, o que botou a perder vários murais

máis, con insulto e alcumes para o BN-PG, e empregando unha terminología e simbología nazis, como querendo escorrenstar a culpa ainda más para a direita. Xa houbo certos "problemas" entre estes e os militantes do Bloque a "noite de autos".

E, perante a identidade de obxectivos, xurde o compincheo. Na noite fin de campaña, cando militantes do BN-PG pegaban os seus carteis, aparecen quince coches carregados a tope de militantes e "empregados" da UCD, CD, Fuerza Nueva e adláteres, baixan dos coches e arrincan os carteis; noutros sitios, andan ás provocacións con nacionalistas que andan sós. Xúntanse más tarde os militantes do Bloque, recollen as matrículas dos coches e, despois de encararse várias veces cos outros, presentan denuncia en Comisaría; no momento en que douce militantes están presentando a denuncia, chega a ringleira de coches enfrente da sede nacional-popular, e un dos contratados da UCD, apóis diversas provocacións e encaramentos, arranca a manilla dun coche alí aparcado, polo que resulta tamén denunciado e lévao a policía, momento no que os seus compañeiros berran: "¡Rojos, que sois unos rojos!", e de cara á policía: "¿A usted por qué le tienen que decir estos los que tienen que hacer?". Nese momento, os membros do "frente" direitista retíranse a cerca distancia, e seguen

botando insultos e alcumes de cando en vez.

Ao día seguinte, Manuel Castiñeira e Lois Diéguez, candidato número 1 do Bloque e membro da Secretaría da AN-PG cada un, chaman a UCD e CD, polos que se presentan os cabezas de lista, José Novo Freire e Aniceto Codesal Lozano, que desde un principio diñan que sí, que iso hai que amañalo, que o Bloque retire decontado as suas denúncias. O Bloque negase, e a discussión complícase, entre Aniceto Codesal dicindo que todo era "cosa de muchachos", que o Bloque lle refería aos seus "muchachos", que el xa lle refería aos seus, e Novo Freire, sacando unha face seguramente pouco familiar para os votantes do dialogante home das aperturas, posne histérico e berra que os do Bloque son uns cínicos, que os militantes non facían esas cousas, que sempre montaban follón polo dos carteis...

O BN-PG declarou que os carteis e murais son case a sua única posibilidade de fazer propaganda, e que, desde logo, isto respostou a unha campaña moi ben montada pola UCD e CD, que os militantes non actuan por propia iniciativa nunha causa tan delicada. E a nós, que vimos o ambiente, a xente que andaba polo meio, e que até estivemos presentes nunha das "noites de autos", non nos queda máis aquel que estar dacordo.

carta entreaberta

Tres eran tres as fillas da Elena...

Querida Directora:

Desde o artigo sobre Cuba que proferiu Moure Mariño no "Ideal" até as festas do San Miguel na miña tríbu de Roás, estes días houbo matrícula abondo para que este comunicante che mandase non unha, senón polo menos vinte cartas. E é qué este mundo está volvendo tolo, ou mellor dito, algúns quérrenos virar tollos a nós.

Mais eu escollo de novo o tema das municipais de Lugo, que vai sendo undos feitos más clarificadores que se produciron neste ano en toda a nación. A NOSA TERRA da semana pasada xa quitou algo sóbor disto.

Non sei se che chegaron unhas coplas que andan por aquí dun que se chama o cego de Albeiros, quo meu ver ten que ser un parente, en pleno uso das sua facultades visuais, daquela cega da Croa que ainda tes que acordar ti. Ali di que os da UCD van con casco na cabeza, e que "non é porque vaian/ de antroido a unha festa/ que é por se lle cai/ un bloque na testa". Mais vou ao gran.

Unha cousa que nós os nacionalistas sempre andivemos a dizer é que o españolismo forma un bloque, e ademais, que calquera diferéncia que se observe entre determinadas formacións políticas é pura apariencia. Estes días vímolo moi ben na milenaria cidade, e o último dia da

campaña electoral, que foi onte, compria ser cego para non o mirar.

Resulta que andabamos nós a pegar carteis, e chega unha catropea de tinta ou cuarenta mozos, que baixando dos autos con espátulas na man, diante dos nosos fuciños empezan a arrancarnos todo. E empuxón vai e empuxón ven, houbo que envainala, pois a verdade é que eran abondo. Os elementos eran doidos de identificar: os da UCD, os da CD e os da Fuerza Nueva e afins, todos en boa irmandade. Daquela non valia que o Piñar lle chamara traidor a Suárez, nen os improprios que días atrás o Fraga mandara contra o Centro. Eles ian xuntiños en bloque.

Ben, despois durante a noite houbo outros pequenos sucesos, pois o noso equipo foíxe xuntando con outros e andivemos dando voltas pola cidade até as duas da mañá, pra ver se os muchachos seguian arrincando carteis. Que nos víramos, non arrincaron máis. Pero se cho conto, ao mellor paréche algo peliculeiro, e temo incurrir no teu sarcasmo fácil.

O caso é que disto, a xeito de moralexa, pódense tirar curiosas ensinanzas. Unha delas é a confirmación do que antes dixen dos bloques: ti xa viche con canta facilidade os esbirros de Piñar se xuntaban cos mercenários de Fraga e os adláteres de Suárez para lle facer a puñeta aos do Bloque (Nacional Popular Galego). E é que todo che é unha fachada: moito berro no parlamento, moito aldraxe no mitín, pero comen nos mesmos restaurantes. Sobre todo cando teñen medo, abánzanse que dá xenio, e ainda teñen para mim que os ucedeos, que tanta profesión fan de fe democrática e liberal, son os más doentes. Eu non sei o que vai pasar mañá nas votacións, pero paréceme que eles non deben estar tampouco moi seguros.

E tamén hai outro detalle ben chocante: a banda que dixen viu aos do PCE que estaban a pegar carteis por enriba dos deles na praza do Mercado, e deixárono andar. Será que todo aquilo que dídos do PCE dino de portas para fóra? E con quén comerá o Carrillo? Pitáserán, máis chéirame a can.

Tamén gostaba de falarche de que trouxeron tres líderes de Madrid para decernos aos galegos o que tiñamos que facer, como de costume, e que hoxe na televisión saiu o Novo Freire, que é o que a UCD ten para alcalde de Lugo, moi compangado o carón do Otero Nomás. A conto non viña, pero sempre pinta ben. Mais non sei se para contarche todas estas cousas me deixará espacio o Xurxo. Xa cho contarei para a volta.

DARIO XOHAN CABANA

**PRA MOBLAXE
CONSULTE-NOS!**

ALMACENS FERNANDEZ
REZA, 15 – OURENSE
CALIDADE AO MERCAR, COMODIDADE AO PAGAR

**ESCUELA
MURALLA
CONDUCTORES**

O NOSO FIN: ¡O ESITO!
O NOSO LEMA:
¡FORMALIDADE!
AS TECNICAS MAIS
MODERNAS AO SERVICIO
DO ENSINO
Ourense, 4 (a beira de
Obras Públicas)
Tfs.: 217263-217885
LUGO

**LIBRERIA
GENERAL
ALOSO**

LUGO

Teléfono, 21 11 19

FUNDADA EN 1893
Plaza do Campo, 2

ION

**E O PASTOR
ELECTRICO**

NA SUA ZONA HAI UN
DISTRIBUIDOR; PIDALLO

FABRICADO EN:
Rua Nova, 50
Apartado 322
LUGO

Tfnos: 982-217165
982-211107

As sete pragas da Alúmina

"Na enseñada de San Cibrao estás a fecer unha grande obra" repetía a propaganda de Aluminio Español S. A. —Alúmina Española S. A. Unha "grande obra" que mentres vai producir centos de milleiros de toneladas de alúmina e de alumínio ha cobrir a costa norte cunha praga que se chama Fluorose. Despois virá a contaminación por anídrido carbónico e anídrido sulfuroso, a contaminación do lodo vermelho ou lama roxa, a contaminación térmica das augas.

Ao se enfrentar coa Alúmina, as Asociacións de Viciños e as forzas políticas que na Comisión Mixta están a representar os intereses populares enfréntanse, no actual conflito, cun dos brazos das sete multinacionais que controlan a producción do alumínio a nivel mundial. Efectivamente, a ALCAN canadiense, cun cuarenta por cen de ENDASA (Empresa Nacional de Aluminio) e o grupo francés Pechiney, maioritário en ALUGASA (Aluminio de Galicia, do grupo Barrié) caíron sobre o noso país na procura de reducir costes na producción dun ben tan importante como o alumínio porque, como xa informabamos en abril do 1978, o quid dos seus beneficios siuase na capacidade de aforro nos costes de enerxía. E a Galicia "sóbralle" para lecer dos monopólios, monopolios que a pouca distancia de San Cibrao proxectaron, tamén, unha nuclear para facilitarles ainda máis enerxía eléctrica.

A ERBA, O MILLO, OS ANIMAIS...

Xa vai para un mes que A NOSA TERRA sacaba a luz os resultados dunha análise realizada polo Ministerio español de Agricultura, resultados que, por certo, a prensa diaria ainda ven de ofrecer recentemente, e que demostraron a alta contaminación de vexetación da zona —erva, 792 ppm (partes por millón); folla de melón, 1.230 ppm; folla de millo, 231 ppm; folla de piñeiro, 1920 ppm.— e a afección producida nos animais por alimentarse de plantas contaminadas.

Estamos a nos referir ao traballo do noso colaborador Ramón Varela que, ademáis, presentaba polo miúdo as futuras implicacións da contami-

nación inmediata do funcionamento do complexo (Alúmina-Alumínio) cando se sobrepassan índices de contaminación que destruan ou poñan en perigo tanto as riquezas naturais da zona como os cultivos, a saúde dos animais e a nosa vida? Esta esixencia, precisamente, é o punto central que reivindican os afectados a través da Comisión Mixta. Pero á entrada en escena dos Concellos pretendeu sacarle as castañas do lume á Alúmina.

A MANOBRA: NON RECONOCER A COMISSION

Baixo a apariencia de certo radicalismo, por maioría —as veces só dun voto como no caso de Cervo— a aprobación dunha moción pola corporación de Xove, coa que coincidiu despois a de Cervo, no sentido de solicitar en abstracto "que se garantice a non contaminación... que se utilicen todos os meios necesarios...", mesmo sen lle marcar prazos á empresa, e a aceptación desta pola Alúmina, foi a espoleta para que os afectados viran perfectamente unha manobra de gañar tempo e comprobaron como Administración e Empresa Iles negaban calquier representatividade á Comisión Mixta.

Así as cousas, vimos de asistir a unha restra de accións populares de cara a imponerse como interlocutores —pechesno Axuntamento de Cervo, na Xunta, no Goberno Civil...— e defender a única saída que pode combater as agresións da Alúmina: paralización da fábrica e imediato estudo das solucións á contaminación, tanto no nivel de medidas anticontaminantes como no volume de producción, etc.

LEVAO TODO FIADO

Porque son moitas as contas pendentes que teñen as clases populares coa Alúmina, ainda que a do Flúor sexa a más escandalosa nestes momentos. Como exemplo non virá mal lembrárnos que hai días, prévia solicitude do vecindario, Sanidade elaborada un informe no que se calificaba de NON POTABLE a auga da traída de San Cibrao. As causas? A Alúmina, sen licencia municipal, pechou un embalse no río Cobo, para uso particular, e deste xeito os 500 metros cúbicos por segundo que antes ian parar á traída quedaron reducidos a 90, cunha concentración de lixo que supera grandemente a capacidade de depuradora municipal. Perante o problema, e visto que nen escritos da Asociación de Viciños nen do Bloque entraban no orde do día dos Plenos, esta coalición nacionalista tivo que recorrer a unha interpelación de urxencia. Na votación, por 1 voto outravolta, gañou UCD e a sua postura de darlle á Alúmina 8 días de prazo para solucionar a cuestión. Pola contra, tanto o Bloque como CD e máis o PSOE reclamaban que se abrisse o embalse —polo menos a auga ao correr rebaixaria proporcionalmente a densidade de lixo—, xa que sobre os feitos a empresa tería que garantizar unha solución.

Pasan 15 días. Hai un pleno extraordinario. Sorprendentemente o asunto da auga non figura no orde do día. Xa hai o informe de Sanidade. O Bloque pede que se trate. UCD negase.

E foi así como, seguido, os viciños impidíronlle a UCD abandonar a sala até que a Corporación resolvese nalgún sentido. A resolución foi de abrir o embalse en base a non ter licencia e á necesidade de repor os servicios públicos. Pero o alcalde, o construtor Xosé Mon, anda lonxe de facerlle cumplir o acordo á empresa. Ao contrario, a prensa divulgou que a UCD fora obrigada pola forza...

Pola forza dos que noutras ocasións son votantes e tanto se lles promete.

NACIONAL

crónica política

Diante da difícil situación económica pola que atravesan as clases traballadoras do Estado español, e moi concretamente as galegas, debido á política dun Goberno interesado exclusivamente en manter os intereses dos grandes monopólios, as reaccións dos grupos políticos e sindicatos de matiz popular xa apareceron.

Como sempre, as suas propostas non deixan de ser significativas. Para a central nacionalista I.N.G., é necesaria a mobilización popular contra a política económica do Goberno español "que perjudica gravemente os intereses das clases populares galegas, acentuando a nosa tráxica situación económica, provocando crises en sectores inteiros (construcción naval, pesca, etc.), condenando o noso campo ao abandono e á ruína, non promocionando unha industrialización racional, provocando o peche de moitos comercios e pequenas empresas, etc. ...". Así se expresa un documento, presentado polos concelleiros do Bloque en diversos concellos galegos, solicitando destes se definisen contra o programa económico do Goberno.

En toda Galicia o día 28 de setembro houbo manifestacións e concentracións convocadas pola I.N.G., para sensibilizar a poboación traballadora sobre os verdadeiros responsables desta situación, preocupados ainda enriba en coartar e impedir o exercicio dos direitos sindicais mínimos, por medio da aprobación de textos legais, abertamente represivos (Estatuto del Trabajador).

O PATALEO A MADRID

Para as CC.OO., trátase sinxelamente dun "plan económico do Goberno" que non é "racional". O que en principio presentaron como mobilización masiva contra a política económica do governo vai quedar en acto de concentración afirmadora das CC.OO. frente a un Goberno e unha patronal que tentan situala de segundona a costa da potenciación da U.G.T. Como dun sindicato estatal se trata, viaxará a Madrid para deixar constancia de onde se toman as decisións. Como diante dun problema de "competencias negociadoras" estamos, o motivo inicial da proposta será só utilizado como slogan, agora tecnocratizado, que oculte os motivos reais da concentración madrileña.

XUNTA: PATENTE DE INUTILIDADE

Os encerramentos, protestas e manifestacións dos viciños afectados pola contaminación de Alúmina-Alumínio, especialmente os pertencentes aos Concellos de Cervo e Xove, viñeron facer, unha vez máis, traxicamente patente a inutilidade dos organismos pre-autonómicos (Xunta e Consellarias) ante os problemas que o noso país padece e, o que ainda é peor, o seu carácter, o seu contido recobridor e xustificador da política de agresión monopolista.

O señor conselleiro de Industria afirmou que "o governo pre-autonómico non ten posibilidades específicas de actuación"; a policía desaloxa os viciños da sede da Xunta, responsabilizándose, ao que parece, o propio presidente, Quiroga Suárez, da actuación policial... En fin, o papel da Xunta foi exactamente igual, pero más ridículos, que o do Goberno Civil ou o da Diputación de Lugo que "non ten competencia algúndia para abrir e pechar industrias" e tamén chamou a policía para acabar coas "moléstias" que producían os viciños que se negaban a abandonar a sede do organismo burocrático e caciquil, até que se lle desen garantías de accións legais contra a empresa contaminante e destrutora de riquezas.

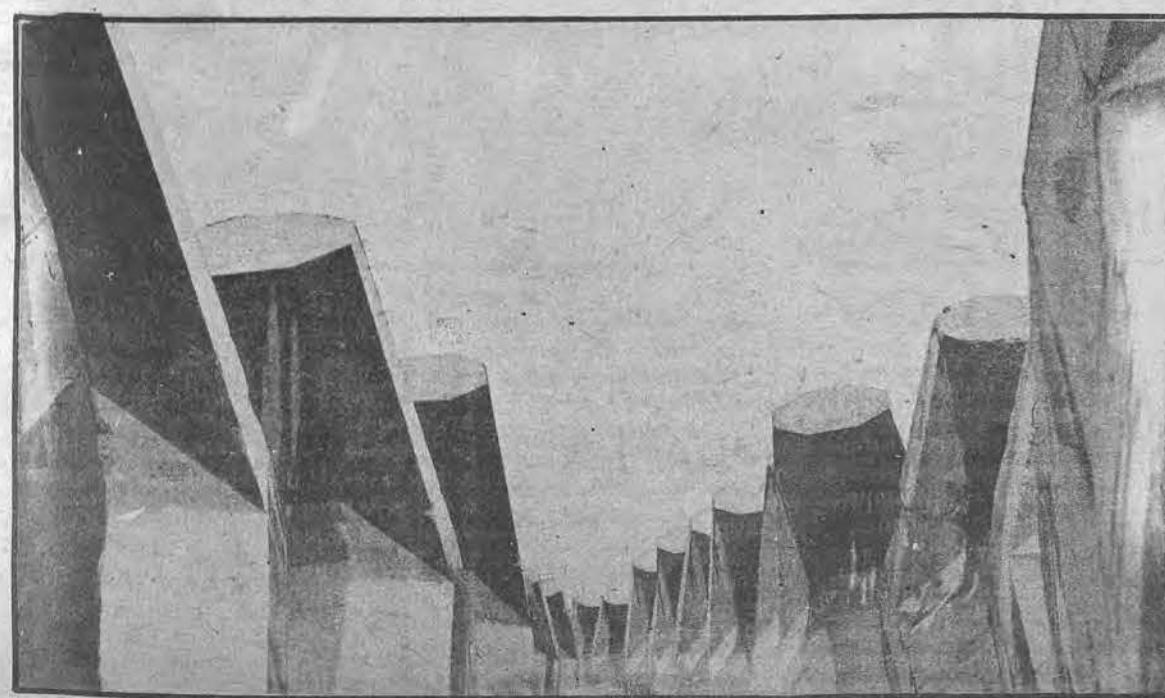

Foto: BRAIS

resumes

O ESTATUTO GALEGO NAS CORTES.— Acaba de entregarse nas Cortes Españolas o Estatuto aprobado pola Asamblea de Parlamentarios de Galicia (UCD, CD e PSOE), coñecido como "dos nove"; comezando seguidamente o prazo de presentación de enmiendas.

Neste senso aínda non se sabe que actitude adoptará o PSOE, que aprobou o proxecto presentado, o sector de UCD agrupado no Círculo Galego de Opinión parece ser que presionará algunas modificacions. Para Coalición Democrática a cousa está clara, en recentes declaracions o seu líder Sr. Fraga Iribarne sinalaba que o Estatuto de Galicia era o mellor dos presentados, un Estatuto perfeitamente rexional non tan ambiuo —segundo el— como o basco e o catalán.

A coalición electoral Unidade Galega, sen representación parlamentaria anda a percute de apoio por parte doutros partidos, neste senso a recente visita do dirixentes do PG a líderes do PNV e CIU.

GRUPO PARLAMENTARIO DA UCD GALEGA NO SENADO.— Os senadores galegos de UCD tentan de crear un grupo no Senado, isto responde fundamentalmente ao fin de amosar unha face galeguista nas suas actividades se ben fano no Senado onde resulta do máis inoperante.

Como hipóteses para non creación dun grupo similar no Congreso, pódese falar tamén de que o PSOE nese caso tamén tería capacidade para formalo (como xa o ten en Catalunya e Euskadi), debéndose quizaves esta non creación, aparte do centralismo de ambos os partidos así como ao seu desinterese por Galicia, a un acordo neste senso entre eles.

CRISE NA USO EN GALICIA.— Recientemente finou o Congreso Galego da Unión Sindical Obrera, do cal aventurese que pode causar a desaparición deste Sindicato ao ter dimitido varios dos seus dirixentes e terse acentuado as discrepancias entre Vigo e a Coruña, de liña máis radical a primeira.

Hoxe a USO centrada case unicamente na costa atlántica en Galicia queda sen coordinación a raíz desta crise, funcionando de xeito autónomo as Unións Locais.

REPRIMIDA UNHA MANIFESTACION EN FERROL.— A semana pasada foi reprimida unha manifestación en Ferrol, de perto de duas mil persoas, mentres se manifestaban en contra da supresión dos Economatos Laborais. O suceso, que motivou tensión e enfrentamentos entre obreiros e forza pública nas rúas ferrolanas, mereceu a repulsa xeral. A Corporación municipal de Ferrol como consecuencia aprobou unha moción pola que exige a dimisión do Gobernador Civil de Coruña.

CATRO ASTELEIROS DE VIGO SOLICITAN REGULACION DE EMPREGO.— Os catro asteleiros máis grandes de Vigo (entre eles Barreras e Vulcano) veñen de solicitar medidas de crises como consecuencia —segundo elles— da falta de pedidos no sector. Englobase todo iso na crise xeral que ven padecendo o sector en Galicia e que xa tivo o seu punto álxido cos problemas dos asteleiros ferrolanos e de Asón. E continuaran...

FRAGA, CARRILLO E FELIPE GONZALEZ EN LUGO.— Tanto C.D. como o PCE e o PSOE mandaron os seus líderes a Lugo para apoiar a campaña electoral, o Sr. Suárez non veu, ainda que mandou algún ministro, porque xa dí por seguro o asunto, suponemos. "De forma virán..."

O SR. QUIROGA COINCIDE CO SR. FRAGA.— O Presidente da Xunta, Sr. Quiroga Suárez coincidiu plenamente co Sr. Fraga Iribarne, ao dizer nunha roda de prensa que o Estatuto de Galicia é perfeito e o que máis nos convén.

SEGUESE A NEGOCIAR O DA CRISES-NAVAL.— A semana pasada representantes dos sindicatos CC.OO., UGT, USO e ELA-STV negociaron co ministro do ramo, en Madrid, as medidas par combater a crise no sector naval, ao final as cousas seguían igual. Quizaves porque o río Manzanares queda lonxe do mar.

O AXUNTAMENTO DE RODEIRO PODE SER DEMANDADO POR INCUMPLIMENTO DAS SUAS OBRIGACIONS

O Axuntamento de Rodeiro pode ser demandado pola Asociación de Mocedade O Fiadéiro por non cumplir coa sua obrigación. O 19 de xunio de 1979 saio un oficio do Goberno Civil para o Alcalde de Rodeiro e dirixido ao presidente da Asociación, donde lle enviaban os papeles da legalización do Fiadéiro para entregar ao seu presidente e que foran devolto e firmado un duplicado (Vexase foto). Por más que istes papeles foron pedidos no axuntamento a resposta foi que iles non sabían nada. Agora, cansos de esperar están mirando a maneira de levar aos tribunais a corporación municipal de Rodeiro por no cumplir coa sua obligación. Tamén peñsan tomar outras medidas de forza como é unha manifestación, xa que levan esperando a sua legalización desde fai máis de un ano, aunque están inscritos no Rexistro do Goberno Civil co N. 567.

"A culpa non é soio do alcalde —dinos Xavier Vence— senón tamén do Goberno Civil, xa que os papeles tiñannos que vir aos promotores da asociación e non o Axuntamento. Segundo as nosas pesquisas devolveron os papeles cun informe negativo e agora o Goberno, fiado dos seus caciques, non quere cumplir unha constitución, que iles mismos fixeron".

"O problema é que teñen medo do resurxir cultural, xa que será tamén político, e por nada queren perder unha posición que arrastran desde fai anos, vennos a decir Barbeiro, home que traballou nas pasadas eleccións con UCD e que agora, polo que se ve, non está moi de acordo con iles.

QUITAR MESMO A LUS

Pero os problemas non se refiren soio á non legalización, xa que hai intereses que tratan de fundir todos os actos que programa a Asociación. Foi o que fixeron coa I Festa da Mocedade e o Emigrante, "Festa de hirmández e solidaridade entre todos os cambotes e en especial entre os emigrantes e a mocedade, xa que hai máis emigrantes que xente queda aquí", decian os anuncios.

Nesta festa, o electricista de Rodeiro, teniente de alcalde, conseguiu con mil argucias que non puderan enganchar na rede de electricidade para a actuación dos cantantes populares e para a verbena.

Noutra data, antes de que escomenzara a actuación dun grupo de teatro, presentouse un

número da Guardia civil quen lle advirtiu aos actores e a os directivos da asociación que "cuidado co que decides, que vos vai pesar". Logo, Xavier Vence foi levado tres vece ao cuartel.

Algun número da Guardia Civil, segundo lle contaron algunas mozas A NOSA TERRA, permite o luxo de andar a calquera hora do día e da noite, sin estar de servizo, montado nun cabalo intervindo até no baile.

OS CACIQUES TEÑEN NOME

Semella, pois, que a xente escomenza a estar canso dos caciques que fai anos manexan ao seu antoxo o val de Camba. Hai parroquias que non teñen pistas e outras que contan cun campo de festa pavimentado; a casa da mocedade que tiña que estar inaugurada no setenta e cinco e que marchou para Silleda, a desfeita das feiras de Río e Rodeiro, venta de pinos das parroquias etc.

Según ouvimos repetidamente, un distes caciques é Manuel Lamazares Pardo, alcalde desde fai trece anos, antes nas filas de CD e hoxe no Centro, como os seus compañeiros de candidatura. No mesmo posto andivo o seu sogro unha ringualeira de anos, un hírmão é presidente da Cámara Agraria, e tamén ten familia no xuzgado.

O ALCALDE CONTRA "ILES"

Pola sua banda, o alcalde

GOBIERNO CIVIL
DE
PONTEVEDRA
SECRETARIA GENERAL

N.º	RI.º	1-2-2
C. D. I. T. A. P. D.		
19 JUNIO 1979		
SALIDA N.º /15/3		

Adjunto remito a V. S. oficio dirigido a Javier Vence Doza

a fin de que disponga hacer la correspondiente notificación y devolver el duplicado que se acompaña con constancia de la fecha y firma del interesado.

Dios guarde a V. S. muchos años.
Pontevedra, 20 de Junio
de 1979

EL GOBERNADOR CIVIL,

situada ao pe de Monte Faro. Unha das más atrasadas da nosa nación a que os caciques queren seguir mantendo a xeito. As maniobras falano así.

PUCHEIRO

Cafetería CENTRO

Plaza de España, 9

Telfs. 221025-211615
LUGO

Os Rueda vellén satisfechos.

Josbe
VENTA E DISTRIBUCION
DE PRODUTOS
FOTOGRAFICOS
AO POR MAIOR

Reis, 15
Tels. 22 22 03 - 22 07 68
LUGO

BAR
PEPE
VIÑOS E
COMIDAS
S. Roque, 4 LUGO

Valentín Paz Andrade, autor de obras como "Canto matrinal", ou como "Producción e fluctuación das pesqueiras", "Sistema económico de pesca en Galicia", ven de sacar á rúa o seu último libro, poemas da guerra, "Cen chaves de sombra". Noutros tempos, militante do Partido Galeguista e bon amigo de Castelao.

Despois, a sua actuación pública sería un reflexo do que é a Patronal, de quen é quen manda. Formou parte da "Comisión dos 10". Quería ser Presidente da Xunta pero non o deixaron. Nas eleccións do 77 saeu senador pola Candidatura Democrática Galega e para as do 79 formou a sua propia Candidatura Independiente, a cal el considera como "esencialmente galeguista". Admirador de bascos e cataláns, pensa que Galicia está atrasada e que teñen que ser eles os que a recuperen. Cre nas autonomías e considera que o nacionalismo ainda non está maduro.

PAZ ANDRADE

"Emiliano Iglesias roubounos as actas"

¿De cando data a sua amizade con Castelao, Otero Pedrayo, e como foi o seu achegamento ao galeguismo?

— Eu nacín en Pontevedra no último ano do século pasado. Cando Castelao foi viver a Pontevedra, coñecémonos. A raíz da segunda Asamblea Galeguista que se celebrou en Santiago, creo que no 19 asistimos Euxénio Montes e eu. Ao remate da Asamblea celebrouse un mitin na Sociedade Económica de Amigos do País, no que falou Peña Novo, Castelao quixo que falásemos Euxénio e eu. E así o fixemos. Logo seguimos tendo moita amistade. Cando saiu o xornal "Galicia" encarregáronme da sua organización, na primeira reunión que tiveramos co dono, que era o cónsul chileno, asistímos Castelao, Losada Diéguez e outras persoas estreitamente galeguistas. Tamén organizara con Castelao uns mitins de cara ás eleccións do 31. Faciamos nos quioscos dos músicos. Recordo dous en especial, un o "día de Galicia" e outro o 26 de abril do 31, aniversario dos mártires de Carral.

Fixemos unha labour moi interesante. A candidatura que se apresentou, Castelao, Cabanillas e eu, propúxérona eu. O que pasou foi que Emiliano Iglesias roubounos as actas do coléxio de Lalín por medio dun gaster. Cando saía o carteiro coas actas abalanzouse sobre el e saiu correndo. Por isto non se puderon computar as actas. Se se chegan a computar en vez de sair Castelao so, saímos os outros tamén. Ben, a min derrotáronme por 16 votos o cal, en méio de todo foi unha sorte porque se chegou a sair xa non o estaba contando, de maneira que é preferible contalo e non ter saído.

No ano 32 vostede foi bramo dun atentado feito pola CNT, ¿cómo ocorreu o suceso e cales cre que foron as razões?

Eu era abogado dunha organización de armadores que funcionaban en Bouzas, fun o primeiro asesor xurídico que tiveron as Sociedades Económicas de Vigo. E recordo que, cando me nomearon, unha das primeiras visitas que recibí foi a dos obreiros. Un xefe da CNT e outros máis viñeron felicitarme, dixéronme que supuña que se eu estaba ali todas as cousas se resolverían ben. En efecto, tan ben se resolveron que nengun asunto foi a fallo, todos se resolveron por avenencia e, até que se produciu o atentado, nengun asunto foi a sentencia. Todo se solucionaba amigablemente dan-

dolle unha indemnización ao que a reclamaba... coa conformidade das duas partes. E a pesar de iso ocorreu o atentado. Eu saía dun café da rua Príncipe cun amigo, viñeron dous individuos por detrás, un con duas pistolas e outro cunha, escararonme oito tiros. Ainda teño unha bala dentro, penso que o atentado foi unha táctica para ganhar unha folga. Eles loitaban pola suas reivindicacións. Os patróns chegaron a un límite, despois dixerón que non podían conceder máis. Esas cousas normais ocorreron sempre que hai un conflito deste tipo. Eu suponho que farián o ateritado porque dentro do grupo había elementos anarquistas, que foron os que o levaron a cabo.

E vostede como economista traballa no sector da pesca, ¿qué cargo ocupa hoxe en día?

Nunca houbo unha patronal da pesca, eu son asesor xurídico serial da Unión Española de Armadores de buques pesqueiros que está en Madrid.

¿Cales son os principais problemas que plántexa a pesca de baixura?

Coa pesca de baixura hai problemas bastante complicados. En primeiro lugar porque nós non temos unha meseta continental moi ampla e a pesca de baixura non ten demasiado ámbito para poder desenvolver. Por outra banda, porque Madrid está moi lonxe do litoral e moi más da pesca de baixura que da de altura. E polo tanto, sofreu inxustamente, tamén desde o punto de vista político erroneamente, unha marxinación. Sóber de todo a postergación é moi notoria respecto da pesca de atún, que é un dos principais recursos do Atlántico. A xente que se adicaba ao atún foi quedando retrasado porque as técnicas non progresaron. Aquí non chegaron os avances tecnolóxicos e non houbo unha política de estímulo para esa necesaria innovación. Todos os barcos que se fixeron en Vigo foron mobilizando os aforros dunha porción de familias. O Estado tampoco se preocupou moito disto nin doutra chea de problemas.

¿Qué suponía para a pesca galega a entrada no Mercado Común?

Penso que non hai outra carta que xogar, que a entrada no M.C. é inevitábel e para a pesca pode ser unha boa solución. Polo de pronto, restableceráse a viabilidade de que os nosos barcos podan traballar no mar céltico, no mar de Irlanda, no

XAN CARBALLO

mar do Norte... Conservaremos unhas áreas de pesca que son fundamentais para o equilibrio da oferta de alimentos proteínicos no mercado español. Esta aportación é dun millón quinientas mil toneladas ao ano en termos xerais e se se restasen o

suministro de alimentos proteínicos de España, o sistema de abastecimento do mercado desequilibraríase posto que outras fontes non poderían cobrir o papel que hoxe está cobrindo a pesca.

Falábase de que iba para

presidente da Xunta, de que as negociacións non chegaron a bon termo, ¿qué aconteceu exactamente?

Non hai nada diso. Nunca pertencen a Xunta. Moita xente propúxome para presidente, o meu nome circulou pero eu estiven a marxe dese problema porque ademais, dado o resultado das eleccións, non podería ter outra saída máis que a que tivo, con estas persoas ou con outras pero na mesma corda. Porque como aquí ainda non temos a mentalidade dos cataláns e dos bascos para eleixir a marxe as persoas máis representativas eu xa supuña que non podería ter outra solución máis que dentro dun partido, do partido que mandaba.

¿Qué importancia lle merece o nacionalismo en Galicia?

Creo que non hai dúbida, Galicia é unha nacionalidade e sempre se tratou como tal, polo menos nós. Hai tres nacionalidades en España e que son parte de España: Cataluña, País Vasco, e Galicia. Galicia foi nación ainda antes de serlo España. E ademais, o que configura a unha nacionalidade é o idioma, sendo o galego anterior ao castelán... Por outra banda o nacionalismo penso que é un fenómeno natural e que ten de entrar nunha fase de madurez. Hai que pensar que se vai constituir unha forza que antepoña a todas as outras reivindicacións, non as de clase porque xa son esenciais, a prioridade de que Galicia teña un sistema autonómico pleno e un autogobierno capaz de resolver os seus problemas.

¿Qué papel desempeñou a burguesía en Galicia?

O impulso industrial máis importante que recibió Galicia foi dos cataláns que, coa industria da sardiña iniciaron a Galicia no camiño da industrialización que proliferou noutros campos como a construcción naval a metalúrxica, pero todos esos movementos non foron asistidos no estado español a proba e que case non hai unha soa industria de base en Galicia. Postos como o de Vigo, Vilagarcía, Marín debéronse de ter habilitado cunhas comunicacións directas do centro de Europa para que o tráfico trasatlántico tivese aquí unha cabeza. Isto non o aproveitou a burguesía galega. Por exemplo, onde hai unha burguesía marítima forte como en Flandes, florece a arte. E notorio que aquí non haxa pintura. A pintura e un produto burgués e a xente para poder adicarse a ela teñen que sobrar os cartos...

FINAL CORRÁL

"AQUELAS SI QUE ERAN FESTAS..."

As festas do San Froilán de Lugo repitense ano tras ano. O que antes era posibelmente un motivo de reunión, ainda que so fose nesas datas, tamen significaba o xeito de gañar a vida, para o resto do ano, de moitos labregos que ian coa sua colleita, co seu gado a mercar ou vender. Hoxe en día, o San Froilán perdeu parte do sabor ruralizante que tiña. Faise negocio, especúlase, a costa das "novedades" traídas, coa xente. E as xentes non deixan de asombrarse e, como non, de preocuparse, polo feito de ver como algo que consideraban tan de seu está agora tan illado da sua realidade. Para eles non era so o día das vendas senón que tamén supuña o divertimento. Hai unha certa nostálgia, un desencanto, cando postos a falar con homes e mulleres que viveron aqueles tempos de moitos anos atrás, contannos o que representaban para eles esas datas tan siñaladas que ainda que perviven é dun xeito distinto, "as festas de agora xa non son as de antes, sa non ven a xente da aldea, soi a mocidade".

CANTO MAIS BERRA MAIS VENDE

O que hoxe é a Estación de Autobuses nos seus tempos foi o Campo da Feira. Os paisanos chegaban coas suas cabalerías. O gado que más se vendía eran as

mulas. Os casteláns eran os que mercaban. Os labregos levaban, polo menos, unha mula ao San Froilán. Para llevar o gado moitos deles facían o recorrido a pé. Unha muller contounos como andaba 25 kilómetros para vender o seu gado na feira. Tiñan que pagar catro pesos para entrar no lugar onde se facían os intercambios. Outros facían o traxecto desde as suas aldeas até Lugo a cabalo ou en coche. Os coches pequenos eran arrastrados por tres cabalos por diante e dous á lanzada. Soian levar a unhas sete persoas. Os más grandes tiñan unha cabida até para doce viaxeiros. "O meu pai era dono dun coche, que lle chamaban 'O Riple', do que tiraban 14 cabalos. Tiña unha 'muda' en Sobrado e outra perto de Nadela. En Nadela cambiaban a muda, dormian e seguian deica Sobrado. Aquí cambiaban outra vez até Baralla e de aí a Becerrea. Así ian e viñan". Pouco despois apareceu

o primeiro coche de linea de gasolina. Era coñecido por "A Ferrocarrilana".

Se cadabre que chovese tiñan que esperar para comezar a venda, que, ás veces, non se realizaba até chegar o mediodía. Os intermediarios que estaban presentes ian xogar os carros que gañaban no Círculo ou no Casino. "As cousas son más ruidosas agora porque a todo o mundo parécelle que canto máis beira máis vende, e canto máis chilla máis gaña".

O XOGO DA CUCAÑA, O MAIS POPULAR

O día principal era o Domingo das Mozas. A xornada trascorría paseando, comendo churros, tomando os brancos coas tapas. Hoxe é distinto, "vaise o domingo, o luns... ao mediodía, á noite e se houbese tempo ainda ian ás 12 da noite". Os homes referianse a ese día dicindo "imos de ámulas".

As verbenas facíanse por bairros, no xardín da cárcel, e na praza Maior... O motivo desta dispersión sería posibelmente un reparto de gañancias por igual para todos os bares da zona. A festa non se aglutinaba, como hoxe en día, nun só sitio. Antes tamén había concursos de baile, canto. Todo se facía cunha grande participación da xente. Antes de chegar esas datas a xente xa preparaba os bailes, os cantos. De feito había un grupo de gaiteiros, "Os Montes", moi populares, que percorrian as verbenas dun lada para outro.

Non había as orquestas que se levan as festas nos nosos días. Tiñan as bandas de música que chegaban de todos lados, de Ribadeo, Vilacendoi... Tamén había días dedicados aos nenos. O xogo más popular era o da cucaña. "Agora xa non hai nada para os cativos. Isto é unha explotación. Todo para cobrar. Non existe a iniciativa".

UNHA COMIDA POR PESETA E MEDIA

O arredor do campo da festa poñíanse unhas barracas. As más famosas e concurridas eran a de "Barriga Verde" e "Tío Viva". Eran unha especie de marionetas das de agora. Representaban algo en concreto ou narraban algúna historia. "O Tío Viva" pretendía ser o Inferno. A xente tiña que pasar por un corredor. Entón saía o Tío Viva, cun gallo na man, acometéndolle á xente... outro, ao tempo, daba cun barreiro no lombo... ah! miles de argalladas"... contáballe un dos entrevistados ao Arrizado.

Moitas noites trascorrian á escucha das coplas que compuñan as peñas. Algunhas, como a dos irmáns Otero, eran moi famosas, "eran artistas niso. Pasabamos a noite engailados con aquelas coplas, e cando te daban conta xa era de día". Era o xeito que tiñan de contar os últimos acontecimentos das vilas, parroquias.

EGUA OU CABALO

Tamén chegaron a contarnos algunas anécdotas non desprovidas de certa picaresca, como aquela que dicía: "Eu recordo que, no ano 17, chegou ao campo da feira unha familia moi simpática, moi agradábel, moi católicos. Puxéronse a mirar para un cabalo. Andaban o pai e catro fillos a decir 'es una egua, es un cabalo..., es una egua, es un cabalo...'. Saíron da feira sen decatarse. Non se atreveron a mirar para a 'ferramenta' do cabalo... porque era pecado". Cando xa marchabamos, un paisano quedouse mirando ao seu arredor e non poido deixar de dicernos que "as festas de antes eran mellores. Eran tempos maravillosos de homes con homes, de familias con familias. Agora, se os quitan do fútbol... xa non saben discorrer de nada".

PACO ARRIZADO.

"Na barraca que pretendía ser o Inferno, pasaba a xente por un corredor e... saía o 'Tío Viva' cun gallito na man acometéndolle á xente... outro, ao tempo, daba cun barreiro no lombo... ah! miles de argalladas"... contáballe un dos entrevistados ao Arrizado.

CAIXA DE AFORROS DE GALICIA

152 oficinas ao seu servicio

FESTAS DE SAN FROILAN

día 11, adicado aos nenos co patrocinio da

CAIXA DE AFORROS DE GALICIA

O CASCO VELLO DE LUGO: VIDA E MORTE

CESAREO SANCHEZ IGLESIAS

O casco vello da cidade de Lugo, á parte interior das murallas, representa como en tantas ciudades galegas, a memoria das etapas que sofreu o desenrollo da cidade.

A cidade de Lugo que fora colónia baixo AUGUSTO CESAR, e de nome LUCUS AUGUSTA, que segundo algúns autores significa "Bosque de espesos arbores de Augusto", foi campamento romano e máis adiante a cabeza do Conventus Lucensis.

O seu emprazamento, antigo castro coas defensas naturais do Miño o Para-dai e o Chanca, foi cruce de camiños militares romanos, e sobre el foi construída a muralla.

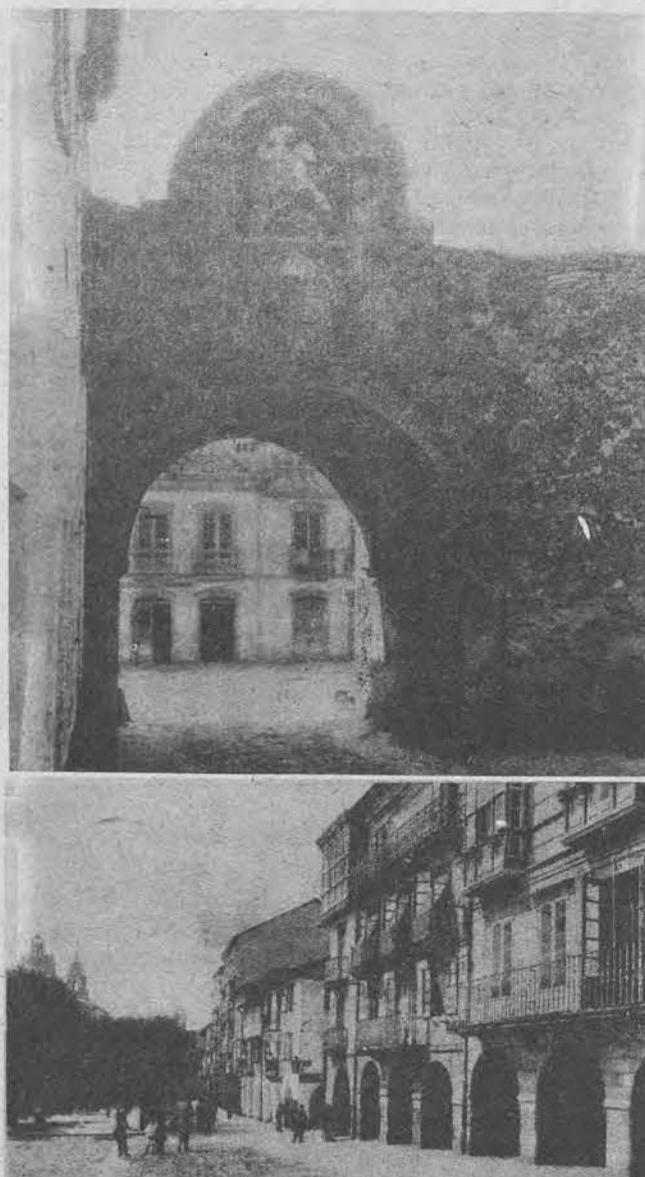
O crecimiento de Lugo fora das murallas, é de supoñer que se iría producindo a partir das entradas e saídas das murallas, vaise consolidando nas vias de acceso á cidade. Actualmente seguiu un proceso lineal ao longo da estrada a Madrid e a Coruña. Este proceso sérvese a producir nos camiños que xungen as parroquias coa cidade vella.

Sexa por sustitución dos edificios —todos podemos ver derrumbamentos de edificios con más ou menos entidade de estilo, más cunha grande autenticidade popular—, ou sexa por novas construccions, a imaxe da cidade vainos reflexar os períodos constructivos, xeitos de construir de cada época, e a loita de intereses de toda e cada unha destas épocas. Neste momento concreto podemos ver as construccions dentro do casco e ás que substituiron. Podemos ver o solar que deixou a antiga Sociedade Eléctrica de Lugo, edificio cunha fermosísima torre cuadrada e elementos modernistas na sua composición total, ou a Praza de Santo Domingo que era unha praza e que hoxe non soio xa non o é se non que foron a colocar ese paxaro símbolo do imperialismo e alá arriba como se a xente fose pola rua ollando para o ceu. A esquina de frente e á direita do concello onde hoxe está ese enxendo, iso si con galerías. A letania éllas ben longa, como di o Facundo.

A revalorización dos centros, no proceso de asignación de usos, os vellos ocupantes son expulsados á nova periferia, e o centro e tomado de novo pola pequena burguesia. A renovación urbana de que falabamos e que vai substituindo as vivendas por oficinas ou por novas vivendas, é un proceso moi costoso e que non sempre leva a clacidade por diante nos seus expedientes de ruína.

A lóxica do mercado non permite niveis adquisitivos inferiores aos establecidos nas distintas zonas, é un seleccionador da situación da poboación. Sobre as zonas do casco vello, e nesta dinámica de reconquista por parte da pequena burguesia local, sobre un espacio socialmente estruturado, que paga baixas rendas e onde conviven toda clase de pequeno comercio, a especulación dáse en dous procesos, o primeiro é agardar a degradación e abandono destas zonas que agardan como unha incisión de capital a prazo fixo, e outro posterior que é a expulsión dos vecinos aquí existentes a outro mercado de vivendas novas.

No momento actual, e apoiado polo Plan Xeral existente desde o ano 1969, téndese a aumentar ainda máis

a concentración de edificios nos bairros como auténtica periferia do centro. Non é pois de extrañar a pouca vida de bairro que existe en Lugo, pola falta total de prazas e espacios abertos nos bairros, que, con dotacións, descentrarian a vida social en Lugo, e farían posibel nos bairros.

O proceso que xenera os sistemas de rondas na cidade de Lugo de dentro e de fora de murallas, sería un poco árido para explicar aquí más penso que ao falar das murallas podemos ver as consecuencias actuais e vindoiras da ronda interior que se tenta de facer.

As murallas de Lugo teñen forma de círculo bastante irregular e ten unha lonxitude de 2117 metros, de orixe romano, sofreu modificacións bastantes importantes na idade media. Foi reconstruída polo Bispo Odoario no século VIII e con posterioridade sofreu sucesivas alteracións nos séculos XIX e XX.

As edificacións adosadas á muralla apareceron, pódese dicir con bastante seguridade, a finais do século XVII e comezos do XVIII. As primeiras foron feitas na parte interior e as da parte exterior fóreronas proximidades do feiral de San Froilán. O derrubamento das edificacións exteriores, sen entrar na valoración da calidade das mesmas, máis de xeito xeral, non é de mínimo rigor científico nas reconstruccións de monumentos, despois que os mesmos dos indicios ou memoria das etapas polas que pasou o mesmo, e desde logo estou en contra das "recreacións de monumentos".

Partindo de que a muralla ten entre 11 e 14 metros de altitude, e que os edificios que se están a construir poden ser de máis de 17 metros, e cinco plantas, podemos imaxinar a auténtica pantalla interior e exterior que está a aparecer e que pola parte exterior leva camiño de ser definitiva. Nesta ronda exterior, ollando as fotos de cando ainda era unha rua e non unha via rápida, vemos que tiña duas ringleiras de árbores e era a xusta compañeira dun monumento.

No ano 1963 é elaborada polos irmáns Efren e Xosé Lois García Fernández un plan no que se deixa claro que a ronda interior debe ser peatonal. Este plan parcial non é aprobado e si é o actual Plan Xeral que con dúas ordenanzas para o casco interior, unha de conservación total de carácter e outra parcial, permite que esta ronda interior sexa para veículos e que con 17 metros de alatitud e cinco plantas ten a intención de facer do interior das murallas, unha pantalla de pizarra co decorado dos coches. Nen que dicer ten que estou en contra da via rápida interior, e que "naqueles lugares que se vise necesario facela, que non en todos, será peatonal".

Este Lugo que debía ser a grande cidade do interior galego, transformadora de materias primas deste entorno tan rico, e que neste actual proxecto político está condenada a sobreviver albergando funcionariado e servicios mínimos, vemos que nen xiquer o grande capital ve nela o negocio imobiliario, e así existen solares na parte interior da muralla, con señores como Varela Villamor agardando colarnos esa cidade medieval, e pequena burguesia que especula dentro da miseria..

BIBLIOGRAFIA

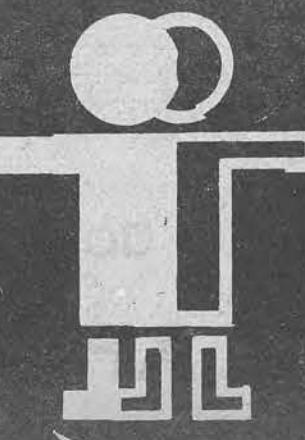
- F. Arias *As murallas de Lugo*
- A. Abel Vilela *Orixas das edificacións adosadas á muralla de Lugo*.
- Efren e Xosé Lois García Fernández *Plan Parcial de Un Casco Vello: Lugo*.
- Ramón López Lúcio *Operación de limpieza murallas*.

ANDION

LUGO

GALERIAS LA CRUZ - ARMAÑA

ARTICULOS REGALO

NACIONAL

Presos de San Simón

BEN SABIAMOS ONDE OS LEVABAN

No noso intento de reconstruir a historia negra da illa de San Simón, recollimos as opiniões populares sobre do que aconteceu nos catro anos que funcionou como cárcere. E, ao mesmo tempo, tratamos de que a comparación entre os datos oficiais e os que aportan persoas que alí viviron e traballaron sirva para clarificar unha serie de sucesos como ese que todos lembran da morte de 43 membros da Guardia de Franco (oficialmente 17). No lugar do suceso alí ase un cruceiro en recordo.

Durante catro anos, do 36 ao 40, foi prisión,

"Eu fui para a illa con cinco anos. Ali me criei e traballei. Despois, no ano 22, fui facer o servizo militar á Marina. Cando voltei solicitei a praza de técnico desinfector de portos e fronteiras. Querianme xubilar aos 65 anos pero dábanme tres mil pesetas de retiro. Isto non me chegaba nen para tabaco. Así que segui até os 76.

Cando comecei a traballar na illa gañaba tres pesetas. Ao final o meu soldo era de vinte mil pesetas. Ao empezar a chegar os presos tivéme que desprazar de vivenda e fui parar ao peirán, a unha casetinha. Eu traballaba unha hora pola mañá e outra pola tarde. Os xefes de prisión non me querían deixar entrar aos penais para atender aos que estaban enfermos. Entón soliciteilles o permiso por escrito. Como mo negaron, fui onda o meu xefe, que estaba en Vigo, e conteille o que pasaba. Despois falei co xefe de tropa e dixome que fose con el. O que facian era que o capitán, e o teniente, cando me vian, daban a volta e así eu podía marchar para o destacamento. Pola tarde facía o mesmo".

NUNCA MAIS SE SOUBO DELES

"Aconteceu unha cousa moi curiosa. O director, don Miguel Cudillero, para vengarse de mim, fixo cortar uns mirtos. Era buxo, realmente. Cando chegou so viña cunha cadeira, cun banquiño pequeno e despois levou tres camións carregados. Co buxo quería facer cousas para poner á cabeceira ou aos pés, dígal. Por estes feitos foi degradado e trasladado a Figueras, sen galóns pero si como soldado raso. Polo cárcere pasaron uns cantos xefes, don Carlos Hidalgo Varela e Claudio Pastor. O que mellor se levou cos presos foi don Carlos.

Os presos non eran ben tratados. Había uns que tiñan certos priviléxios sobre dos outros. Alguns deles eran mesmo xefes dos propios presos, outros levaban a contabilidade.

Aos que trasladaban a outros sítios levabanos ao peirán de Santa Cristina. Outros non ian parar a nengun outro lado. Eran os que mataban. Dicianles que os trasladaban para Pontevedra. Isto sucedía cada quince días, máis ou menos. Lém-

Unha vez que se pechou a prisión na illa, e pasado un longo período de tempo, o Auxilio Social instauron en San Simón un centro de orfatos de mariñeiros. Os rapaces aprendían únicamente as catro regras. Os maiores tiñan que ir traballar á camisería de Redondela. E o médico só prestaba os seus servicios cando era chamado. Saian unha vez ao ano.

Das condicións de vida dos internos falounos doña Inés Otero Miguez, costureira durante os dez anos que se mantivo o orfanato na illa até que foi trasladado a Redondela.

ELES COMIAN MOITO E OS OUTROS POUCO

"Eu traballei durante dez anos no orfanato de San Simón. Ainda que o meu emprego era de costureira tiña que facer todo tipo de tarefas que me mandaban. Entrei gañando 80 pesetas e cando marchei o meu soldo era de seiscentas pesetas mensuais.

No orfanato chegou a haber 80 rapaces. Eran orfatos de mariñeiros. Alguns non tiñan nen pai nem mai. Había duas escolas cun mestre cada unha. O único que aprendían eran as catro regras.

chegando a ter arredor de dous mil quiñentos presos. Cando comenzaron a chegar, dependencias como o hospital e os comedores tiveron que ser preparados para dar acollida aos que ian chegando. Nun principio recibían comida que lles traían dos pobos rededor. Despois isto pribouse e foi cando comenzaron a pasar fame. Do que aconteceu neses anos falounos don Xerardo Alonso, celador desinfector que viveu na illa desde os cinco anos até que foi xubilado hai pouco tempo. Os seus nove fillos tamén viveron en San Simón.

brome que a un médico moi bon que había e que tamén estaba ali dílle eu a comida por última vez. Logo levarono e non o voltei a ver más.

Ao principio, a xente dos arredores levabales comida, nuns cestos que lles servían para intercambiar as cartas co exterior. Pero, cando descubreron o sistema proibiron levarllles alimentos. Entón foi cando comenzaron a pasar fame, porque, claro, os presos non tiñan cartos para mercar cousas, alimentos...

ORFANATO DE SAN SIMÓN

De cando en vez viña un armador de barcos que lles ensinaba o que querían saber nun taller que tiña montado nunha das dependencias. Os maiores ian traballar á camisería de Redondela. Levábanos nunha lancha. Despois da xornada voltábanos a recoller.

Os cativos entraban con doce anos. Se querían podían marchar cando chegaban aos dazaoito. O que acontecia era que moitos deles, ao rematar o servizo militar e non ter onde traballar, pedían permiso para poder regresar ao orfanato. Eran aceptados e ali continuaban até que atopaban xeito de vida ou casaban.

Comian moitas fabadas, lentillas, garabanzos e cocidos algúns domingos. A comida non era moi má. Era peor a que daban logo en Redondela. O que non lles daban era carne ou se lla poñían eran moi poucas as veces.

Os xoves ia a illa un instrutor que lles ensinaba a formar, a facer certos exercicios. Facían instrucción como os soldados. Cando un deles se puña enfermo o médico, don Roberto, era chamado e entón acercábase até o orfanato, pero non estaba ali todos os días nem tampouco

Como era tanto o número de presos tiveron que habilitar o hospital e os dous comedores que había, de duascas prazas cada un. Dormían no chan, enriba dun colchón porque nen xiauer tiñan catres".

NENGUN CONSEGUIU ESCAPAR

"Os presos estaban vixidos por 500 soldados de tropa. Había garitas colocadas por todo arredor. Ainda

vivía ali. A diario ia un crego. Os sábados ensinábanos a catequese.

Nós estábamos na illa toda a semana. O sábado marchabamos para casa e voltábanos o luns pola mañá. No centro estaban sempre o cociñeiro, o xardineiro, o guarda e as mulleres que axudaban na cociña. O orfanato tiña un director, que aparecía algúna vez outra vez polo orfanato porque vivía en Vigo. Quen vivía ali era o administrador. Pódese dicir que todo estaba a cargo del. Era quen supervisaba todo. Non era mala persoa. As veces, cando os rapaces facían algúna trasmada perdoábaos outras veces tamén os castigaba". Deste xeito, dia tras dia, ano tras ano, transcurria a vida dos internos. Non tiñan nengunha outra ocupación. Cando saían procuraban buscar un traballo en calquera lado. As axudas que viñan para o orfanato non eran empregadas en mellorar as suas condicións. Os que quedaban era por auténtica necesidade.

"No vran, os que tiñan familiares que os reclamasen, ianxe. Os que non tiñan a nengún vianse forzados a quedarse".

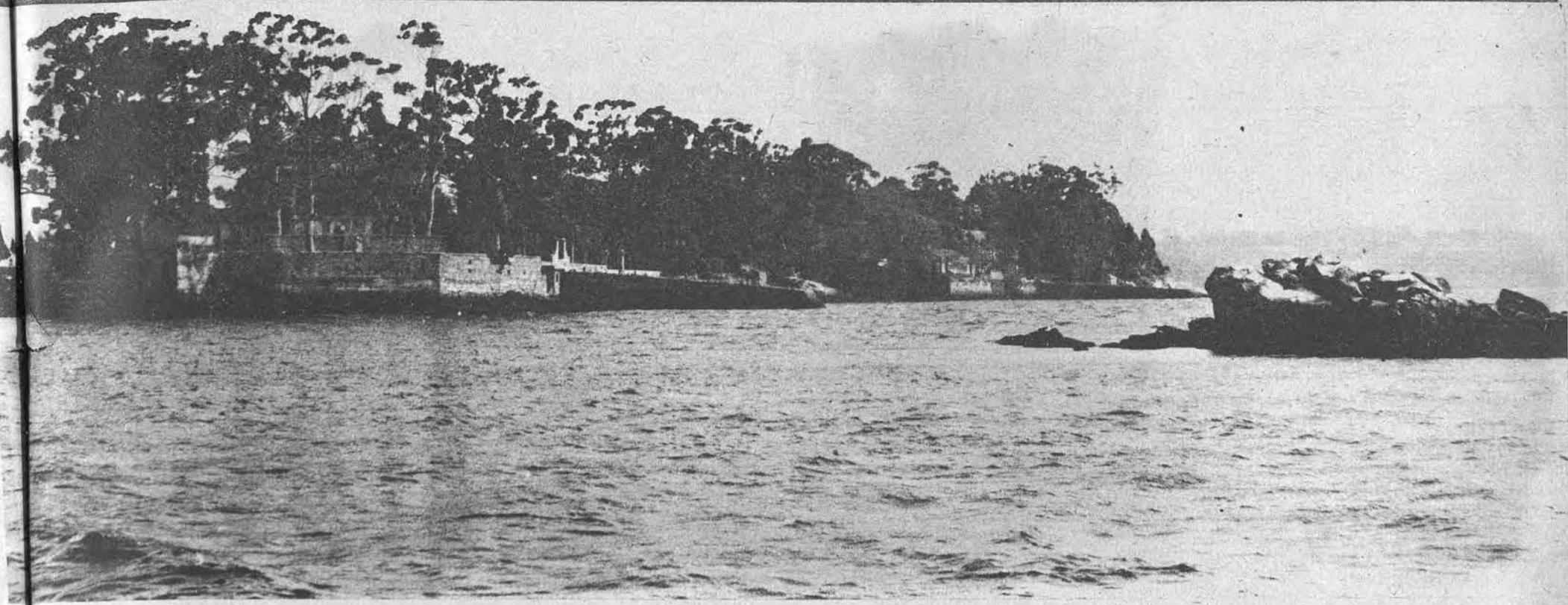
XOSEFINA L. CORRAL

Así, unha noite tentaron fuxir dous. No intento morreu un afogado e o que conseguiu chegar ao areal de Cesantes, ao ser descoberto, entregárono de novo á illa. Na illa mataron dous. Dunha vez chegaron 48 presos e dous deles con pena de morte. Os outros marcharon para as suas casas. Pero tamén había alguns que dicían "eu matei a setenta debaixo da terra, cunha ametralladora, e se poidese matar a cento oitenta faríao. San Simón deixou de ser prisión no ano cuarenta. Logo viñeron os da Guardia de Franco. Un día sairon 86 nunha barca e morreron cuarenta e tres porque lles volcou a chavela. Estaban pasando unha temporda de vacacións. Quen morreu, morreu e enterraron. Houbo moitos que estiveron ai os catro anos. Cando deixou de ser prisión foron marchando".

"Non me querían deixar atendelos"
(Xerardo Alonso).

FOTOS.— F. BELLAS

como a da señora Lucrecia paraban familiares que iban visitar aos presos.

SOBRE REVERIANO SOUTULLO

FRANCISCO MANUEL BALBOA

A historia da música galega, a pesar de ser moi rica en nomes, o seu coñecimento e difusión son insuficientes e está marcada polo tráxico sino das dificultades e obstáculos cos que os compositores sempre se atoparon á hora de se plantexaren non so a formación técnica necesaria, senón o desenvolvo dunha tarefa creacional solidaria con e no seu propio país. Efectivamente, xa sexa na emigración, Gaos, no exilio, Bal e Gay, ou na formación fora de Galicia, Groba, a característica fatal do músico galego foi o illamento da sua terra de cara a realizar a sua obra nun meio máis propicio que o que Galicia brindou aos seus artistas. A figura de Reveriano Soutullo, o músico galego máis popular fora das nosas fronteiras, non deixa de se inscreber dentro desta desalentadora traxectoria.

Nace Soutullo en Ponteareas no ano 1880, tal como testemuña a partida de nacemento da que posui unha copia Roxelio Groba, quen me desmentiu o erro xeneralizado de que fora no 1884. Desde neno entra en contacto coa música da man do seu pai, Segundo Fernández-Cid, director da Banda de Ponteareas. As facultades artísticas de Reveriano llevaron a dirixir, con trece anos, o Orfeón de Tui. Estamos en pleno Rexurdimento. As bandas e orfeóns proliferan en Galicia. Soutullo da temperás mostras da sua facilidade compositiva e o fresco da sus inspiración en multitud de obras escritas para estes conxuntos.

A sua instrución musical, con todo, non era o suficientemente sólida, a pesar de que a sua participación na banda do Reximiento de Murcia lle permitira tomar leccións do seu titular, mestre Cetina. Como todos os músicos da época cuxa ambición non se colmase cos pequenos éxitos locais, Reveriano, no ano 1902, lanzase á conquista de Madrid. Madrid significaba por entón para o músico principiante duas cousas: o contacto cos más afamados profesores e, e en maior medida, o ambiente propicio para ver realizadas as ilusións artísticas e conseguir o éxito popular. Reveriano loitará neste Madrid de principios de século tocando en agrupacións de ínfima calidade para poder subsistir, namentres receive, no Conservatorio, o valioso ensino de Fontanilla, Fernández Grajal e Bretón. O seu traballo e esforzo constante vense coroados polo primeiro premio de Composición. Isto deu lugar a que o Concello de Vigo lle proporcionase unha beca para ampliar estudos durante tres anos en Itália, Alemaña e França.

Chegado a este punto, creo necesario recalcar na capacidade técnica do músico de Ponteareas, a cal, en varias ocasións, foi posta en dúbida o considerar sen a menor xustificación que a sua decisiva colaboración con Juan Vert realizouse con vistas a lograr esa "unión de inspiración e técnica" da que fala, por exemplo, Juan Arnaud. Os estudos do artista en Madrid, o seu premio de Composición a sua etapa de perfeccionamento en Europa, non serían suficientes para falar dunha completa formación musical, se a sua realidade non estivese presente nas obras compostas "en solitario", a sua ópera "A devoción da Cruz", a sua música de cámara, a "Suite de Vigo" etc?

Despois da sua estadia no extranxeiro impónse a sua volta a Madrid, Madrid significará para Soutullo o éxito e a popularidade, mais tamén a renuncia á inquedanza estética e á ambición formal. A sociedade da época, banalizada polo

Soutullo

A pesar da distancia, o seu amor por Galicia non esmorece. Ademais de tan fervorosas manifestacións de galeguismo, como o exaltado discurso pronunciado na sua vila natal no 1929, dirixe o Coro Rosalia de Castro, compón unha chea de pezas para banda (entre elas o pasodoble "Ponteareas") e logra estrenar no Teatro Real a sua "Suite de Vigo" para orquestra.

Os seus primeiros estreos líricos teñen lugar en Vigo, no Teatro Tamboiro, onde a Compañía Navarro da a coñecer unha ópera "A corte de don Rodrigo", duas zarzuelas, "O retorno" e "O tío Lucas" e unha revista "Don Simón Pagalotodo". Neste xénero satírico e desenfadado logrará anos máis tarde, xa en colaboración con Vert, o grande éxito de "As maravilloosas", algúns de cuxos "cantables" alcanzarán grande popularidade.

Con todo, Soutullo comeza a afirmar o seu nome co estreno do sainete madrileño "La paloma do barrio", na época na que o casticista comezaba unha violenta caída por mor da zarzuela "rexionalista" e a opereta á española. Obras como "Amores de aldea", "Las Giraldinas", o reputan como un compositor de inventiva fácil, directa, capaz de animar coas suas melodías os más diversos temas a captar, cun subtil espíritu teatral, os valores dramáticos do texto.

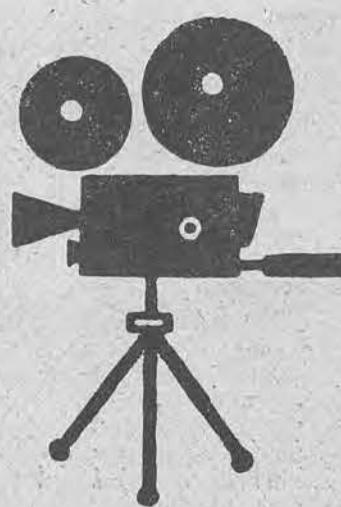
Con "El capricho de una reina", libro de Antonio Paso y Vidal, iníciase a colaboración con Juan Vert, colaboración na que os estilos de ambos os dous compositores fusionanase nun todo no que o difícil resulta diferenciar o que é de cada un deles. Non obstante, o impulso vital que caracteriza a música de Soutullo, os seus temas directos fan posíbel que, ainda con relativa seguridade, se poda distinguir nas creacións mestras dos dous artistas a peculiar inspiración do músico galego. Se en obras como "El regalo de boda", "La Venus de Chamberí",

"Justicia e ladrones"... achéganse á paisaxe e desenfadada do sainete e da comedia costumbrista; se en "El último romántico", son capaces de reviver o espíritu do mellor "género chico" cun melodismo popular e de incríbel elegancia, "La del soto del parral" e "La leyenda del beso" suponen, a partir de argumentos más dramáticos, un contacto co mundo do teatro lírico verista, que naquela época, finais dos anos vinte, vivia o seu último esplendor con Mascagni, Alfano e Cilea. Contodo, e partindo da sua estética posromántica as mellores páginas das suas obras unen a dobre característica de paisaxes que fusionan o canto entre declamatorio e airoso que se impuxo na lírica a partir de Puccini, cunha melodia estruturada dacordo coa más clásica tradición. Pero esta melodia non so está lonxe do estereotipo formal e sobre todo expresivo de, por exemplo, as canciones napolitanas, senón que traduce con maravillosa transparencia o estado de ánimo do personaxe, cunha sinceridade de conceito que bordea xenial.

Reveriano Soutullo morre en Madrid no 1930. Con todas as limitacións que a moda puxo ao desenvolvemento da sua inspiración, parte da sua música, nada dun sentimento tan intenso como sinceiro, élévase aos máis altos cumbes do teatro lírico en lingua castelá. A sua figura merece ser más coñecida, más venerada polo noso pobo, coa convicción de que facendoo cumple un deber de xusticia co grande compositor de tantas páginas inmortais.

Riano

foto - cine

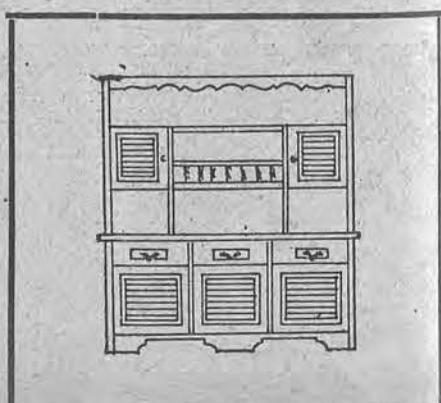
Santo Domingo, 9
Tfnos.: 225461-224458

LUGO

comercial
VALREC

MUEBLES – LAMPARAS

Ramón González, 51
Tfn.: 331076
PORRIÑO

PAISES CATALANS

O PRESIDENT ATACA

No fondo, eleccions ao Parlament

Maria Merce Marçal

O acordo do Consell Executiu da Generalitat de pedir esplicitamente o Si ao Estatut durante a campaña do referendo puxo fin á situación crítica creada após as manifestacións que fixo o President Tarradellas no transcurso do derradeiro pleno da Diputación de Barcelona, o venres, día 28. Na devandita sesión o Presidente non consentiu que o organismo se pronunciase en sentido afirmativo de cara a campaña estatutaria e que se limitase a apoiar a participación no referendo. Esta actitude do President engádese ás manifestacións críticas que realitou no seu día sobre o texto do Estatut que saiu da Moncloa, aínda naquela ocasión referiuse as limitacións do seu contido e agora a sua argumentación céntrase no procedimento, en canto a que o Estatut fora realizado á marxe das Diputacións, da Generalitat e da Comisión de Traspasos e Servicios, e sen que fosen consultados el, nem os dous millóns de emigrantes nen os cataláns, en xeral.

As presentes declaracións crearon certo clima de tensión no seo do Consell Executiu e mesmo falouse de dimisións nas fileiras da esquerda parlamentaria no caso de non chegaren ao acordo citado en favor do Estatut.

O OPORTUNISMO PRE-ELECTORAL DO PRESIDENT

Sen entrarnos no contido das firmacións do President Tarradellas o que semella claro é que a súa actuación compe inscrebelo no clima pre-electoral ao Parlamento de Catalunya.

Nas últimas semanas a figura de Tarradellas colleu un considerable protagonismo, avalada pola firma de transferéncias á Generalitat e certas competencias en materia de agricultura, cultura, unidade e traballo. No transcurso do acto, que se celebrou no salão da Generalitat coa asistencia do Ministro de Administración Territorial do Estado, este destacou a importancia de Tarradellas na Generalitat provisoria e a restauración da autonomía e

TALLERES NOS

MECANICA DO AUTOMOVIL
MOLINO, 47 / VERDUN
BARCELONA

A NOSA TERRA

A CANDIDATURA DE INDEPENDENTES

Por outra banda, confirmáronse os rumores sobre a candidatura nacionalista promovida por independentes vinculados de perito, como xa agorabamos, ao Club Ramón Muntaner. Jordi

Carbonell, popular líder do que foi noutrora tempo a Asamblea de Catalunya, poderia ser o cabeza de lista ainda que non se descarta a posibilidade, improbable, de que o senador Benet decidirase a xogar esta carta. Xunto co Jordi Carbonell figuraron como impulsores Mas Caner, Sallarés e Josep María Espinás co apoio, polo que se fala de importantes figuras do sector artístico intelectual. Desmentiu-se, asimesmo, que a dita candidatura —como tal— faga campaña polo Si ao Estatut xa que entre as persoas vencelladas ao proxecto existe diversidade de opiniões. Dentro do clima pre-electoral compe destacar, tamén, que o acto de desagravio no Fossar promovido polo BEAN e Xirinachs, con escasa asistencia, celebrouse o pasado fin de semana. Ao remate deste acto un voceiro dos organizadores manifestouse en contra da candidatura dos independentes, calificando-a de elitista.

Así, semellan configurarse desde xa duas candidaturas no espazo da esquerda de liberación nacional, sendo ainda unha incognita que posición adoptarán outros grupos políticos do espectro independentista, como o PSAN e o Frent Nacional de Catalunya. O primeiro parece estar decidido a defender a idea dunha so candidatura de unidade independentista, que hoxe por hoxe semella improbable. Unha opción deste tipo podería quizais decidir ao seu favor ao Frent e rematar coa ambigüidade tradicional deste grupo, sempre a cabalo entre o independentismo e a Esquerda Republicana de Catalunya.

EUSKADI

Na campaña do Estatuto

MAIALDE

No meio dun clima de represión e confusión xeneralizadas, estamos a asistir á campaña arredor do Estatuto. Ao atentado que lle costou a vida a Tomás Alba, concelleal de Herri Batasuna no concello de Donostia, hai que engadir un atentado contra un candidato de Euskadiko Eskerra en Bizkaia.

REPRESIÓN DE CADA DÍA

A represión volve aparecer: Maiormente en Iruña, cinco militantes de EIA e varios de EMK e PCE (m-l) veñen de se ver detidos estes días pasados por facerem propaganda dos fusilamentos de Txiki e Otaegi. Por outra banda, a manifestación que se celebrou domingo 30 pasado en Iruña, a única unitaria en Euskadi en apoio dos refuxiados e pola amnistía, quedou disolta após a aparición da "Policía Nacional", dos botes de fume e as pelotas de goma.

O "ALDERDI EGUNA"

A todos os niveis, a loita, política e de ETA (militar), céntrase no apoio ou non ao Estatuto de Gernika. Así, o PNV deu xuntado perto das 150.000 persoas no "Alderdi Eguna" (Dia do Partido), celebrado na localidade bizkaina de Getxo. Desta volta Xabier Arzallus, tras calificar de "provocacións" as actuacións de Herri Batasuna, declaraba: "Nós non prometemos a independencia, senón un Estatuto de Autonomía que sexa mellor que o dos nosos maiores". Carlos Garaikoetxea, da sua banda, referíndose á política de Herri Batasuna, afirmaba: "Neste proxecto, ¿óulo o seu proxecto de Estatuto? ¿E que en máis dun ano ainda non se deron posto dacordo para un sínxelo anteproxecto?". E seguía: "Agradabamos que o tiveran preparado para combateren unha alternativa con outra, mais non hai nengunha. Non hai

máis alternativa que a do Estatuto de Gernika".

"ESTATUTO NON"

Da parte do sector contrário ao Estatuto de Gernika, tampouco se teñen aforrado epítetos para calificar a este e ás posibles consecuencias del. Segundo acordado tomado apóos o asesinato de Tomás Alba, no concello de Donostia por parte dos electos de Herri Batasuna e outras contrarias ao Estatuto, pensan solicitar permiso de armas, "xa que se considera que o mesmo o PNV que outros partidos, son responsables da actual campaña, polo que solicitar a sua firma de condoléncia por estes atentados, seria, como puoco, absurdo, ademais que lles iría servir para tranquilizaren a conciencia".

Tocante a isto, os enfrentamentos teñen estado á orde do dia. Como nas manifestacións pola amnistía e o Estatuto, convocadas por Euskadiko Eskerra en Zarauz e Gasteiz para o dia 27. Para ese dia, Herri Batasuna chamara a folga xeral en contra das declaracions de todas as centrais sindicais e sen apoio dos partidos parlamentarios.

Dalgúnha maneira, o clima de tensión —cinco mortos por ETA (m) en menos dun mes, un concelleal morto de Herri Batasuna pola extrema dereita, e os controles seguidos— que parece que ian parar á volta das vacacionais, é o que sen dúbida vai inclinar de cara á abstención, al como agorabas o PNV ao declarar hai pouco que non agardaban unha participación por enriba do 60 por cen.

PARA A CAIDA DE MACIAS USA DELEGOU EN MADRID

J.J. NAVARRO—LLATZER
MOIX

O pasado 29 de setembro morreu fusilado na prisión de Malabo Francisco Macías Ngema despois dun curto xuicio de pouco máis dunha semana de duración. Once anos antes, tamén nun 29 de setembro, Macías fixérase coa presidencia. Desde 1968 até hoxe o pequeno país africano foi espoliado dos seus bens e dos seus homes polo propio goberno.

Pero para remontar esta situación, o gabinete de Teodoro Obian artellou as pertinentes alianzas, que, en vista do sucedido, semellan ter unha clara inclinación polo mundo "occidental". Nestes momentos Guinea Ecuatorial anda a comezar este camiño que condicionará o seu futuro.

Ainda que este tipo de información é difícil que se chegue a confirmar, todo indica que o golpe de estado que rematou con Macías era coñecido en Madrid —e polo tanto tamén en Washington— antes de efectuarse.

Outro dato significativo está no feito de que Marrocos —fiel servidor dos USA no norte africano— apresurouse a mandar un continxente humano armado co fin de "contribuir á reconstrucción do país ecuatoriano".

O RELEVO

Estas circunstancias, unidas ás que arrodearon as caídas de Amin e Bokassa, poñen de manifesto a "delegación de funcións" que practica a política exterior americana nos derradeiros tempos.

1979, folga díclo, non foi un bon ano, en xeral, para os ditadores. Moitos deles, sentados anos atrás nos seus tronos polas grandes potencias, convertéronse paulatinamente en tolos megalómanos que se negaron a calquera tipo de colaboración, o que os conduciu ao inevitábel relevo.

Se exceptuamos os casos de Irán e Nicaragua, no que o cambio de rexime non favoreceu aos intereses USA, vemos que nas caídas dos ditadores —en Uganda, Imperio Centro Africano e Guinea Ecuatorial— gardan certa similitude. Nestes tres casos, tres antigas potencias

MACIAS, executado recentemente, negarase a todo tipo de colaboración...

coloniais europeas —Inglaterra, Francia e España— víronse obrigados a realizar o "traballo suxo" ao orquestar e controlar os cambios de réxime.

Estados Unidos sabe que na actual situación todo país ten o seu valor estratégico e que calquier descoñido ou perda de tempo pode supor un cambio, quizaves irreversible, na sua orientación ideolóxica.

Os USA saben, por outra banda, que os tempos nos que os Marines estaban constantemente preparados para desembarcar en praias alleas son xa parte da historia.

Todo isto obriga aos Estados Unidos a presionar sobre os seus aliados para poder actuar así con maior discreción, evitando nos conflitos a sua presencia física.

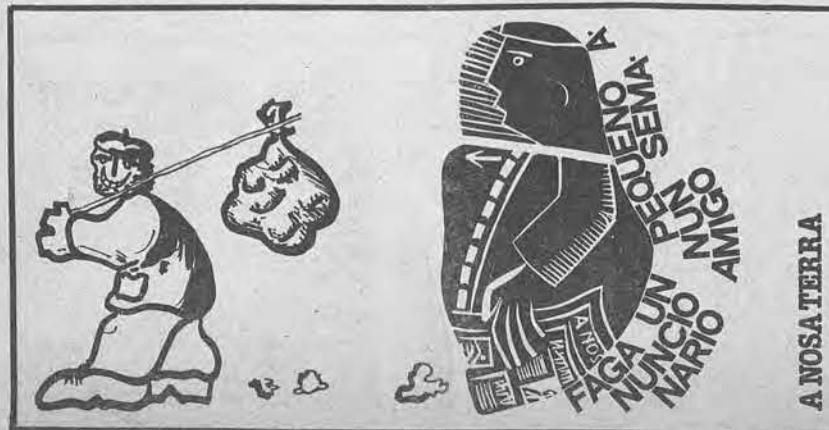
O FUTURO

No caso de Guinea Ecuatorial, o futuro aparece abondo grisallo. O goberno de Teodoro Obian xa anunciou que polo de agora non haberá lugar para unha vida política normalizada, que todos

os guineanos deberán loitar para reconstruir o seu país baixo a dirección única do seu novo presidente. Dito doutra maneira, serán considerados, outravolta, cidadáns de segunda sen direito a unha organización social axeitada ás suas necesidades.

Por todo isto —como o sucedido en Uganda e en certa maneira en Centro África, pode chegar a unha nova situación de crise sempre e cando o réxime de Obian apele á "reconstrucción do país" como única finalidade, sen escutar as demandas do pobo guineano, e é que Occidente semella incapaz de conceder un mínimo de confianza e libertade aos países dependentes. Esta política, que a corto prazo pode ofrecer certo resultado práctico, conduce máis adiante ao enfriamento de relacións e despois á ruptura.

A mezquindade e avareza política do bloco occidental —tal e como se está a manifestar agora en Guinea— pode propiciar, antes do fin do século, un importante cambio no actual equilibrio de forzas.

S.M. BOKASSA I

O ULTIMO CESAR

RAUL FREIRE

Que un golpe de Estado derrocase ao "flamante emperador" centro-africano Bokassa I era só cuestión da oportunidade concreta para dalo. A sua iminente caída é un feito que todos os observadores políticos do mundo estaban agardando. E é que estaba desde há tempo condenado polo imperialismo.

Bokassa era un deses ditadores que o neocolonialismo impuxo nalguns novos estados africanos para seguios espoliando tranquilamente. Ademais o carácter bufonesco e brutal destes individuos servía para dar a imaxe do "negro salvaxe" que facía imprescindible a presencia activa —económica, política e militar— dos europeus para que os novos estados miserentos e atrasados, somidos na barbarie estivesen cun mínimo orde e puidesen "desenrolarse". Todos temos escoidado a horrorizados europeus comentar que se lles "dera" a independencia aos africanos prematuramente, sen "estar preparados" para iso. E este racismo eurocentrista aniñou tamén en sectores da esquerda.

Foron as lutas de liberación nacional autenticamente revolucionarias e anti-imperialistas, e a constitución de estados que encetaron a construcción de democracias populares avanzadas ou do socialismo: Guinea, Guiné-Bissau, Angola, Mozambique, Benín ou o Congo, as que botaron por terra o esquema ideolóxico imperialista neocolonial, demostrando non só a posibilidade senón o feito de encetar unha via verificada de desenvolvemento non capitalista e personalidades como Sékou Touré, Amílcar Cabral, Samora Machel, Patrice Lumumba, ou o recién finado presidente de Angola Agostinho Neto asentaron a imaxe de líder político e dirixente africano de talla mundial.

Esas proprias lutas, o feito de que África se convertese no punto máis activo da luta anti-imperialista é o que levou ao imperialismo a mudar de táctica. A disfrazar os países —como fai Estados Unidos en Latino-américa— neocoloniais de "democracias", de facelos presentables para combatir mellor o "comunismo". Así tomado como modelos a Léopold S. Senghor, de Senegal, ou ao xa morto Yomo Kenyatta, de Kénia, foron derrocando os ditadores e substituíndo por personaxes "liberais e democráticos negros" como Loulé, Muzorewa ou neste caso centro-africano Bokassa.

Así caíron pola acción directa imperialista, ultimamente Idi Amin e Macías. Agora toca a Bokassa I. Posibelmente o relevo de Mobutu no Zaire tampouco este lonxano.

O caso anecdótico de Bokassa é que se creu Napoléon. Un auténtico César africano. Afrancesado —a autocolonización erguida en esquizofrénia—, copiou dos uniformes do emperador ao protocolo da corte os usos do primeiro imperio, dando lugar a unha situación sicolética, se non estivese contraposta polo asasinato masivo, cotidiano durante anos e anos. Cidadán francés, trasladábase pontualmente a Francia para participar nos comicios da "République". Trataba de "papá" a De Gaulle e era tratado de "primo" por Giscard. Chegados a este punto xa non se sabe de que banda está o ridículo, de non ser porque o neocolonialismo francés e o imperialismo sacaban boa tallada dun país riquísimo como centro-africano.

A hipocresía, o cinismo imperialistas non ten límites. Cando Bokassa se fixo inútil, a "civilizada, obseciva e democrática" prensa occidental de súbito descubriu horrorizada que Bokassa asasinaba pobres estudantes que se manifestaban (dereito democrático fundamental), e argallouse unha ampla campaña internacional de desprestíxio contra o bufón. O culto e liberal Giscard non quixo xa saber máis do seu "parente".

É a ex-metrópoli preparou o golpe de estado. Producido este, deseguida as tropas francesas se trasladaron á nova república centro-africana para garantizar o orde ao servizo do presidente Bokassa. O cidadán francés Bokassa fuxiu para Francia para viver no seu "outro país". Pero o "moralismo" da "civilizada" Francia non podía permitir a entrada dun asasino de nenos que gardaba carne humana para comer na sua neveira por moi francés que fose, e saltándose as proprias leis democráticas á torera non lle permitiron a entrada. Por fin, buscáronlle asilo en Costa de Marfil, país tamén africano, entre "negros salvases" que é onde debe estar. Nas próximas eleccións francesas, definitivamente Bokassa non poderá votar polo seu "primo" Giscard.

LUGO EXPORTA ATLETAS

A DESFEITA DUN DEPORTE

A cidade de Lugo tén sido, xunto con Vigo, foco fundamental do atletismo galego. Todo o mundo deportivo local, nacional e mesmo estatal acorda a época de fins dos 60 e comenzaos dos 70, do club de 1 División San Fernando, os lanzadores de martelo (Núñez Torrón, Almudí, Martínez), xabarina (Tallón), saltadores (Mañoso), corredores de velocidade prolongada (Palelas) e fondo (Armesto), e como figura inseparábel, don Gregorio Pérez Rivera, eixe central que forá de toda a organización dende os seus postos de Presidente da Federación Local de Atletismo eu do club San Fernando.

Tamén en Lugo se acorda que todo esto se montara, non habendo outra cousa, en base ao esforzo e sacrificio dos homes, á entrega e interés que polo deporte significaron. A falla de pistas, de condicións e medios pra práctica del, foi constante contra da que se loitou moito tempo. E hoxe, após máis de dez anos da construción das tan agardadas pistas, o problema non somente se repite, senón que, con algúns outros, ten estado a piques de dar ao traste coa tradición atlética dunha cidade que e precisamente neste, xunto co piragüismo e o baloncesto, que tén aportado a meirande contribución ao conxunto deportivo nacional.

Carlos Pacios Sanxiao, 23 anos, leva seis de actividade atlética. Fondista, no ano 75 acadara o 3 lugar no Campeonato estatal de crónicas, o 8 por Federacións, o 3 en 5.000 metros e o 4 en 1.500. Mais tarde, conseguiría nun mesmo ano o subcampeonato estatal de 3.000 metros en pista, o terceiro posto en 1.500 e o campeonato galego nas mesmas especialidades e más 3.000 obstáculos. Outros anos, o campeonato por equipos do Estado español de cross, dentro das categorías de xuvenís e "juniors". Foi tamén plusmarquista provincial de 5.000 metros junior, ostentando o título pouco tempo, por razóns de idade. Amén unha roseira de trofeos a nivel local e nacional.

Pacios empezou a adicarse ao atletismo en plena etapa "áurea" do fondismo lugrés. Nomes como Suso Fernández, Christian Sanjurjo, Isidoro Feijóo, Xosé Luis Rey, Antón Fouce e o mesmo Pacios, eran do mellor do atletismo mozo galego, por suposto, e "promesas" sobranceiras segundo opinións de autoridade estatal. O equipo formado polos catro primeiros acadara o campeonato galego douros anos, e o equipo "Estudiantes", do Instituto de Lugo, obtivera un campeonato mundial nos Xogos Escolares de Luxemburgo. Logo, irían chegando os xuvenís Melián, Miguelez, Morán... "Era un momento bo", contanos Carlos Pacios, "a laboura desenvolvida por Gregorio Pérez Rivera notábase, as pistas, inda con certos problemas, estaban en condicións, había competicións todos os domingos... A etapa do ano 73 ao 76 nunca se conoceu mellor nas probas de fondo". Loitárase moitos anos polas pistas. As primeiras do Instituto, de terra, sen un mínimo de condicións, deixáranlle o sítio ás do cuartel de Garabolos, que construiran os propios atletas baixo a dirección de don Gregorio. E ao final, acabou a construcción das novas pistas de 300 metros, de cinza, con tribunas e servicios.

EMPEZA O DESTRAGO

"As pistas fíxooas o Ministerio de Educación e Ciencia. Desta maneira deuse o caso de que nun momento dado, o Director do Instituto, sr. Melero, non quixo pagar a luz, e pasamos un ano sen ela. Logo, había que manter

Carlos Pacios Sanxiao, "Quili", 3º clasificado no Campeonato Galego de Cross de Lugo

un empregado pra coidalas; como non hai quien o pague, coidábamolas os mesmos atletas como podíamos. E o que xa é o colmo, é que pasamos douros anos sen agua quente, e agora, unha temprada que nen quente nin fría".

PISTAS "POLI-DEPORTIVAS"

En fin, todo cadraria dentro da "normalidade" colonial que marca a este país: houbo atletas que colleron infeccións, duchábanse a cubos por forza e este vran pasado pediron auga quente e cortaronllas a fría... Pero é que han de saber que, a pesares de o Director Técnico, sr. López Rábade, ter dito que "as pistas son exclusivamente para atletismo", nós vimos de ver este sábado pasado un partido de competición de beisbol, hai uns anos xogouse un torneo de rugby, e alí entrena habitualmente un equipo de fútbol escolar que, a pesares de depender da Sociedade Gimnástica Comercial, puxo o nome de "Estudiantes" (xenerico dos equipos do Instituto Masculino), e o sr. Rábade tan contento. "E eso non é todo. Hai un foco grande, o meirande, e que dá luz a todo o recinto, e está pra uso exclusivo dos futbolistas. Se os atletas queríamos entrenar de noite (hai algúns que somente dispoñen dela), hasta hai pouco tiñamos de entrenar á luz dunha vela". Aquello está aberto a calqueira, andan cativos en bicicleta, e quien deseñe facer "footing", xa sabe.. A sua disposición. Pola contra, para os atletas todos son problemas, o mesmo prá utilización das pistas como do ximnasio. "Rabade dinos a nós por diante que nos teñen que abrir, e despois por tras, mandalle ao empregado que non nos abra". ¿Vostedes entenden algo?.

Nós se cadra damos con

alguna das claves: O sr. Rábade fixo e desfixo no mundo do deporte en Lugo dende o seu cargo de vella "Educación y Descanso". E agora non ia quedar sen mangonear, ¿non é?.

UN POCO DE HOXE

Por mor da actuación de certos señores, a situación foi dexenerando. Marchou don Gregorio, desfixose o club, deixou de haber competicións... Os atletas, uns marcharon (Serafín Carballo e Christian Sanjurjo pra Madrid), e cinco dos mellores, Carlos Pacios, Constantino Bermúdez, Luis Miguel Navarro, Xosé María Rodríguez Rico e o cadete Xosé Luis Núñez, a falla dun club de Primeira en Lugo, ficaron na cidade, pero ficharon polo Celta de Vigo. O resto, entre eles promesas xeralmente sinaladas, foron abandonando..

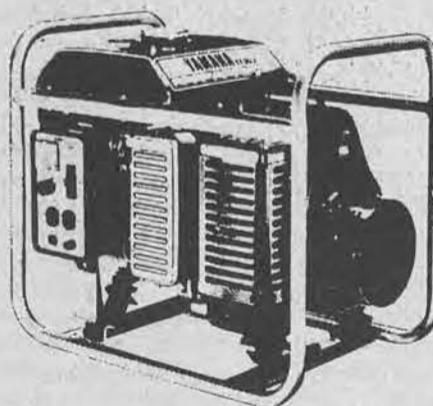
Hoxe hai outro equipo, o Lugo C.B., e un presidente novo da Federación que parece vir con ganas. Pero o equipo é recién, e os atletas lugueses "vellos" necesitan manter a categoría. E están a ter un trato de desfavor, por aquello de estaren no Celta, de "se teren ido de Lugo"... "Nós", di Pacios, "non podemos enrolarnos aquí, porque nen hai categoría, nen hai probas. Este ano pasado non houbo probas atléticas deixa fin da temporaña. E axudar a que esto se erga, dacido, pero nós temos de nos manter".

A xente non tén o que se di facilidades pra practicar o atletismo. E así, mantéñense porque sí, que lles gusta e o viven, pero... A planificación, de momento, non é alá moi a xeito. Hai unha Escola de Atletismo, pero non hai probas atléticas. "E deixa non levar esto ás escolas, a empezar dende a base, pero en condicións", remacha Carlos Pacios, "non hai nada que facer".

X.M. GONZALEZ

**procúrese
un bon
enchufe...**

...Para non estar a duas velas, que é o mesmo que estar sen enerxía eléctrica. YAMAHA, como sempre, aporta unha boa solución: a sua extensa gama de xeradores eléctricos. Compactos, manexábeis, silenciosos, potentes e económicos. Os xeradores YAMAHA están cheos de ideas luminosas para o campo, o taller ou o fogar. Aproveítense delas.

Xeradores

YAMAHA

LEDASA

ET 500 - ET 1500 - EF 1800 - EF 2600

Cea Bermúdez, 44 - MADRID-3
Teléfs.: 234 82 51 - 234 94 86

"Para non estar a duas velas"

DISTRIBUIDOR:

**comercial
LAMAS**

Sucursal:
R./ Xral. Franco, 24
Tel. 45 06 74
AS PONTES

DIRECCION:
Avda. da Coruña, 93-95
Tels.: 211641-215726-213266
LUGO

Sucursal:
Av. Navia Castrillón, 12
Tel. 56 07 04
VIVEIRO

**CAFE-BAR
“A TASCA”**
Cruz, 3 LUGO

BALMES

LIBRERIA - PAPELERIA
OBXETOS DE ESCRITORIO
Libros de testo para
todos os centros

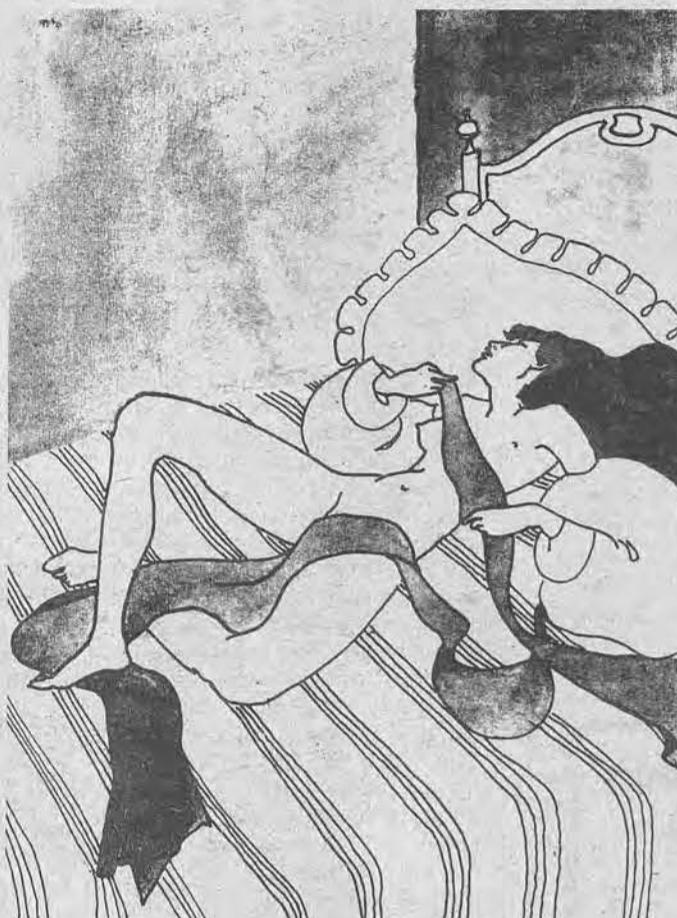
San Pedro, 10 LUGO

X
Kento
PONTEVEDRA
SOORTAIS DA FERRERIA, 4

“...Conseguir a identidade sexual faixe dacordo cun longo proceso evolutivo que necesariamente pasa por toda unha serie de aventuras e conflitos polos que todo individuo ten que atravesar. O que moitas veces chamamos “perversións” ou deficiencias sexuais deficitarias, non son outra causa que períodos propios dunha evolución “normal”...”.

IDENTIDADE SEXUAL (I)

Por CIPRIANO LUIS JIMENEZ CASAS

dade psicolóxica” é recollido por FREUD (1) tanto no que se refire os feitos anatómicos; “...en todo individuo, sexa macho ou fémia, atopáñase restos do aparello xenital do sexo oposto” (baseándose e chamando atención a feitos “embriolóxicos”) como a nivel psicolóxico FREUD insiste; “... as reaccións humanas dos individuos, dos dous sexos, están compostas ao mesmo tempo por rasgos masculinos e femeninos”.

Se pasamos, agora, á mitoloxía, tamén PLATON pretendeu na súa obra o “Banquete” que a orixe da humanidade estaba feito de seres dobles, perfeitos, posuidores dos dous órganos sexuais, que rapidamente foron separados por Zeus en duas metades; deste feito serían paridos os seres actuais masculinos e femeninos, que gardarian a mestralia ou un do outro.

O ser “bisexual”, aparece tamén no terceiro libro das “Metamorfosis” de Ovidio e o misioneiro católico José Winthuis (1928) descrebeu díoses bisexuais en Austrália Central, insistindo na súa importancia, que segundo el é fundamental.

Así as causas e a nivel xa “transcultural”, atopámonos co feito de que en culturas diferentes á nosa, presentanse problemas de identificación sexual en certos individuos pero que a sociedade integra, moitas veces, de diferente xeito a como nos fariamos.

Na maioria dos casos, trátase de homes que adoptan o xénero de vida das mulleres, tamén ocorre á inversa (caso das amazonas), con todo a sociedade pode perfectamente institucionalizar a existencia de dítos individuos e ainda ofrecerelles un lugar ou rol social. Este rol social, podé mesmo ser ás veces moi significativo o ocupar dítos individuos postos decisivos.

(1) S. FREUD: “Tres ensayos sobre teoría sexual”. Número 386 da Editorial Alianza Editorial.

O termo “sexualidade” abranxe varias dimensões tanto da vida biológica como psicológica do individuo. Na sua programación xenética, interveñen o sistema nervioso maior o endocrino. O chamado sexo “gonadal” define-se pola presencia de testículos nos homes e ovários nas mulleres; o sexo xenital interno, caracterízase no caso do sexo femenino pola existencia das trompas, útero e vaxina, o sexo masculino polo epididimo e conduto deferente.

Se na evolución do aparello sexual se presenta alguma alteración, entón aparecen as diferentes formas de intersexualidade como son o pseudohermafroditismo e o hermafroditismo.

Non obstante, un desenrollo normal do aparello sexual non garante automaticamente a evolución sexual normal. Aquí é onde xustamente, entran en xogo, as dimensões psíquica e social, posto que a aprendizaxe dun comportamento sexual considerase como normal, por un e outro sexo, sempre nun contexto social determinado. Neste sentido distinguimos ou definimos a “identidade sexual” ou identidade de xénero, a noción psicolóxica individual que implica que o individuo teña a convicción interior de pertencer a un dos dous sexos. O “rol sexual” ou rol do xénero é unha noción psico-social que implica comportamentos e condutas que indican a capacidade de actuar nun contexto socio-cultural conforme a dita identidade.

Conseguir a identidade sexual faixe dacordo cun longo proceso evolutivo que necesariamente pasa por toda unha serie de aventuras e conflitos polos que todo individuo ten que atravesar. O que moitas veces chamamos “perversións” ou deficiencias sexuais deficitarias, non son outra causa que períodos propios dunha evolución “normal”.

A concepción, por outra banda, do termo “bisexual-

da terra asoballada

A SUBA DA GASOLINA

A historia y longa de contar, porque trai consigo un hábil manexo capitalista no seu final. Para tratar de descrebela un pouco, imos meteros no túnel do tempo, e remontar a crise irani, podendo comprobar, como foi precisamente no Irán, cando unha paralización de tres meses na produción do petróleo, fixo estalar no mercado unha téorica crise sabiamente dirixida por intereses multinacionais. Isto foi máis que suficiente para que os países da OPEP decidisen a suba dun 9 por cen nos precios dos crudos. Desta forma desde perto de Abril deste ano, o barril de petróleo custa unhas 1.010 pesetas máis nos 159 litros que ten cada barril.

Agora ben, ¿pode ser posible que debido á crise irani, estivese ben tomada a determinación de subir o petróleo?; a resposta é NON, posto que a nivel de estadística mundial, é certo que cousas que nomeei e verán que ben pode marchar a cousa.

Tamén poden cargar de impostos as bebidas alcoólicas, pois o estado Español ocupa o terceiro lugar do mundo na súa consumición. A cousa podia ser de máis beneficio para a sociedade, podendo tal vez evitar o disparar os precios deste producto a cantidad de 8.000 mortos anuais por cirrose Hepática, ou a cifra de 2.000 mortos por accidentes de tráfico por conducir baixo efecto do alcohol. Poderían tamén de paso evitar á sua vez, unha considerable cantidad de horas sen traballar,

escándalos públicos, pelexas, e perxúicios sociais. Deixen pois o abuso de poder, e pensen máis que non é tan difícil como vostedes o queren facer. Non falen tampouco de racionamentos de combustible, que se enganan a vostedes mesmos. Os consumidores non somos parvos e dámounos de conta de certas cousas, como por exemplo: A ponte de Rande que podía estar xa funcionando, contribuindo coa sua función o aforro de carburante; ás casas multinacionais fabricantes de automóveis que se lles consinte cada dia sacar coches con carburadores más grandes; a falta de apoio e fomento dun transporte público en condicións para frenar o consumo do transporte privado, etc.

E que quede ben claro que a crise non existe; así o confirmou días a trás a AXENCIA INTERNACIONAL DA ENERXIA, facéndolle pública a noticia o mundo entero, que a crise de 1979 foi ARTIFICIAL.

XOSE LEANDRO DE ARCADE

SOBRE O PARO

A Asamblea de licenciados en paro, reunida o dia 2 de Outono, acordou:

1) Constituirse como Asamblea de Parados de Galicia. Prá elo convocarase en breve plazo unha Asamblea á que chamase a todos licenciados en paro.

2) Escomenzar un proceso de organización e loita dos parados en torno a uns obxectivos primordiales, entre os que se atopan:

a) informar e denunciar a situación do paro en Galicia. Neste senso, elaborar un informe científico sobre das necesidades reais de profesionais en Galicia.

b) loitar por ser considerados traballadores en paro e como tales estemos incluidos nun seguro de desempleo e na Seguridade Social.

c) evitar o pluriemprego a todos niveis, e contra da degradación do ensino concretada por exemplo na Situación das o Irán e o cuarto país do mundo na producción do ouro negro, pero por desgracia a sua producción no mercado mundial, ainda non chega a representar o 10 por cen. Como a improdutividade neste país durou somente dous meses, deixou de producirse neste tempo ao redor dun 2 por cen de combustible; e como agora no Irán extraise algúna produción menos, poida que chegue a un 2 por cen. Con esta cantidade, os países produtores de petróleo, queréñlle facer crecer ao mundo, que a crise de 1979, foi polo desabastecimento dun 3 por cen na produción dun ano.

A historia non acaba aquí. O governo español sacoulle, como era de esperar, a sua rentabilidade comercial a esta suba, disparando o preço da gasolina 9 pesetas máis para os consumidores, preço que nos puxo o producto máis caro que en Francia, Holanda e Bélxica, suponiendo este aumento máis do 21 por cen sobre o preço anterior; quedando sen respetar á sua vez os pactos establecidos

polo goberno, no que se comprometía na Moncloa a relación dun 12 a un 14 por cen na relación precios-salarios. Toda unha estafa, e unha suba vergonxenta, se temos en conta que polo prezzo antigo, costaba a gasolina comprala, refinada, distribuída e vendela, unhas 14 ou 15 pesetas, sendo o resto impostos até 37 pesetas. O goberno ten a obligación de dícelo públicamente dando o prezzo real de custo, e o prezzo final, para que todos os consumidores saibamos o que se nos cobra inxustificadamente e as enganosas subidas que se nos fan.

Parece ser, por otra parte, que a cara da maioria dos nosos políticos españoles, cada dia é mais gorda. Tierno Galván, alcalde de Madrid, home do partido Socialista Obrero Español, tiña non hai moitos días a cara de admitir publicamente pola televisión, a suba do combustible como única saída para remediar as dificuldades dos Municipios españoles.

E dicir que os organismos oficiais quedaron calvos de tanto discorrer para poder encontrar un novo fondo económico, no automóvel e máis nos seus proprietarios.

Igual lle pasou a Tamames, home do Partido Comunista de España, que despois de facer a proposta do “Carril-bici”, tivo a xenial idea de dicir: “Que os concellos teñen problemas de cartos, que a alternativa para remediar a situación e pagando unha peseta máis os automóveis;

que se a seguridade social necesita fondos que pagen duas, e que así podemos ir cubrindo as necesidades. ¡Valientes ideas do señor Tamames e compañía! nunha palabra que sete millóns de automobilistas paguen para trinta e sen rechistar. A cousa podémola considerar de grave se temos en conta que no sector do automóvel, composto unha maioria por parte obrera, vai ser a encargada de beneficiar a toda sociedade.

Señores Ministros de Facenda, Economía e Indústria, non escondan vostedes máis a cara, non anden con tapuxos, sexan homes de dizer, aclarar e facer pública xa dunha vez, que neste país non importan as contas nos bancos de Suiza, os iates de recreo, a especulación de pisos, as rentas encubertas, e unha serie de cousas que dá noxo nomeas. Teñan a honradez de dizer polo menos que os presupostos xerais, teñen que sair do carburante, e non engañen máis ao pobo, nem queirán ocultar a verdade sobre o tema enerxético. Carguen polo menos impostos a algunha destas Univ. e Colexios Universitarios e das escolas de BUP.

d) contra a discriminación da muller na búsqueda do posto de traballo.

e) que o Governo garantize o emprego “sin experiencia” ou se encargue de proporcionar os medios para acceder a ela.

Por último, formouse unha comisión que se encargará de conseguir local e un teléfono que permita coordinarnos millor entre todos e todas nós.

andando a terra

PEQUENA CRONICA

A Real Academia de García Sabell e do seu equipo, no mes de xullo pasado, nomeou ACADEMICO DE HONOR ó gran escritor hispano Camilo José Cela. Parecerianos moi ben, moi xusto e moi no seu lugar que a chamada Real Academia de la Lengua Española fixera este nomeamento a favor de Cela. Non se sirve a cultura galega nin a Galicia— polo feito de nacer en Iria Flavia e por escribir cinco poemas na nosa língua. Que conste que non temos nada en contra de Camilo José Cela e que reconhecemos o seu valor dentro do ámeto da literatura española mais non dentro da literatura galega, que é a nosa. Suponemos que Cela terá a honradez de non aceptar este nomeamento como fixo, no seu día, coa presidencia do Ateneo madrileño. Este nomeamento que lle rematan de "facer os académicos da chamada Real Academia Galega é tan escandaloso que non temos más remedio que denunciarlo pois tiñamos pensado non falar más desa academia que dixemos. A sua colonización e o seu antigaleguismo chega a tanto que non podemos calar. ¿Qué nomeamentos ou que honores persiguen o presidente ou o seu equipo a cambio deste nomeamento de Académico de Honor que fixeron a favor de Cela? ¿Cecáis o que os fagan correspondentes da Real Academia de la Lengua Española? ¿Ou estreitar ainda más os lazos que anudaron o señor Cela e o señor García cando ambos a dous persoiros foron nomeados a dodo senadores reales?

axuntamento compostelán, polo visto democrática él, e a comisión de festas, este ano encargáronlle a pólvora a unhos fogueteiros non sei si de Zaragoza ou de Valencia. A esto chamaselle protexer a nosa artesanía, continuar a vella tradición e incruzo dar traballo as xentes de nos e deixar o dñeiro dos galegos na nosa nación.

O Concello-Delegado das Festas Patronales de Monforte de Lemos, que é unha señora de UCD, quedou en que prás festas patronales, que se celebran a mediados de agosto, SI ERA POSIBLE, actuaria unha banda de música galega, suxerencia dos concelleiros do BN-PG. Esplicou-selle a Corporación que en Galicia, entre outras moitas hai bandas de música na Cruña, Lugo, Ourense, Vigo, Celanova, Ribadavia, Chantada, Sarria, Lariño, Santa Cruz de Brocos, Alongos... Normalmente só unha banda de música galega executa música galega. E os concelleiros do BN-PG coidan que os galegos teñen dereito a escutar a súa propia música. Este ano non foi posible. A Comisión de Festas contratou unha banda moi mediocre dun povo da provincia de Valencia. Reparen só nos gastos que supón o desplazamento desde Valencia a Monforte de Lemos. O axuntamento aportou a cantidade de CINCOCENTAS MIL PESETAS pra pagar as actuacións da banda. Ese Presidente da Comisión de Festas foi o mesmo que lle arrincou das maus o micrófono a Felipe Senén cando estaba pronunciando o seu discurso de mantenedor dunhas xogos florais que orgaizou esa Comisión de que falamos. Ainda que este feito é mellor que o conte o propio Felipe Senén pois suponemos que non se lle esquecería tan doadamente.

Pra rematar, e pechar con broche de ouro, o artigo de oxe,

Por M. HORTAS VILANOVA

vou a contar outra do axuntamento de Monforte de Lemos. Perdonen, por esta vez, o meu localismo.

Resulta que o MUSEO DO POCO GALEGO dirixiu un escrito a Corporación monfortina, solicitando que o axuntamento se fixera socio do MUSEO, ben coa cuota ordinaria de 1.200 pesetas ó ano ou coa cuota extraordinaria de 5.000 pesetas anuais. O presupuesto anual do axuntamento é de oitenta e catro millóns de pesetas, más ou menos. Pois ben: a Corporación monfortina non lle concedeu ó MUSEO DO POCO GALEGO nin tan siquer as 1.200 pesetas anuais. Votaron a favor da asignación os concelleiros do BN-PG, un de UG e outro do PSOE Español. Houbo doce votos en contra de concelleiros de UCD, CD e PSOE español. Compre aclarar que entre os señores concelleiros que votaron en contra hai tres licenciados en Dereito e un mestre de EXB. Unhas das razões que se espuxeron pra votar en contra foi a tan científica de que o MUSEO DO POCO GALEGO non está ubicado en Monforte.

Nembargantes é curioso que estes señores concelleiros estaban conformes con que o axuntamento pague unhas comidas que paparon na "risoña e histórica cidade do Cabe", unhas funcionarios de Obras Públicas e o Senador por Lugo de UCD que de paso é Delegado Provincial de Sanidade, Sr. Sánchez Castañeras. Pra pagar estas papotorias, como si esos señores non cobraran "dietas de saída", arbitrouse o medio "democrático" de "resolución da alcaldía" por si e ante si como nos enseña e ordea a legislación franquista.

¿E qué me contan do resultado acordado no Ferrol cuando se intentou deixar a cidade sin apellido? ¿Qué pasaría si intentaran, por exemplo, poñerle FERROL DE CONCEPCION ARENAL?

arredor de nós

SOBRE O ACIBO

Nas zonas húmidas e ao conchego da umbría, medra o acibo *Ilex aquifolium*, tamén chamado cíbro, xando, acibeiro ou xardón, pertencente á familia das aquifoliáceas; arbusto que pode chegar a ser unha verdadeira árbore de até 10 m. de altura, ou mesmo dun xeito achaparrado podendo estar a ras do chan ou como matorral.

Ten follas todo o ano, que son brillantes, duras e espiñentas, verdes escuras pola cara e más claras polo invés. Presenta flores pequenas e brancas, que aparecen de abril a xuño, encontrándose as masculinas e femeninas en árbores distintas, e dando un

froito tipo drupa de cor vermella, que xa está madurecido a meados de outono.

Podémolo ver abondando na Serra dos Ancares o mesmo que os capudres (árbores que dá o nome a Boquiña do Capudre, entre a Pena dos Tres Bispos e Pena Rubia), avelairas, rebollas...; tamén nos Montes do Invernadeiro, nas montañas do Courel, e noutras partes de Galicia.

Ao chegar o inverno, coa caída das follas das outras árbores, e os frios e nevadas, serve de achego e alimento a moitos animais fitófagos; moitos vertebrados dependen do acibo, de tal xeito que Capreolus

(corza), Tetrao (pita do monte), e Turdus (tordo) o empregan como alimento, mentres que para a Pyrrhula (chinca) serve de achego. A lebre (Lepus) prefere o acibo achaparrado mentres que ao tordo non lle vai. Polo tanto, ademais de servir como alimento para moitos animais, o seu papel como regulador térmico e achego contra do mal tempo ou depredadores é moi importante.

Ténense empregado moito as follas novas colleitadas en maio e xuño como purgante, o mesmo que o froito, que pode ser venenoso; da casca quítase o visgo ou liga que vale para cazar páxaros ao ficar pegados. Vese moito polo Nadal como motivo ornamental.

Tamén o acibio, que é a ponla do acibo, ten, segundo o Cipriano, grandes propiedades para namorar; o mozo que percore o amor dunha rapaza, terá que cortar un acibio ás doce da noite de San Xoán, e levalo ao mar para pasalo por embaixo das trece ondas, dicendo ao mesmo tempo un credo, para que a pola colla poderes máxicos. Deste xeito, ao tocar con ela á rapaza, quedará namorada.

Ese acibo, que podemos ollar nos nosos montes, vai esmorecendo como outras moitas árbores, parello isto ao medrar doutras especies.

VARELA BUXTAN:

"O teatro dos nosos días ten pouco de realista e menos de galego"

1) Currículum Artístico.

— Desde o ano de 1937, en que se formou a Compañía galega Maruxa Villanueva na Arxentina, até o ano de 1949, todos os anos arreio se levaram a termo temporadas de non menos de vinte días de duración de teatro galego nos teatros de Buenos Aires, en distintas provincias e, tamén, no teatro Solís de Montevideo, no que actuamos varias veces.

2) ¿Houbo, hai ou poderá haber algúñ dia teatro galego?

— Claro que houbo e poderá haber teatro galego, xa se sabe. O que compre é subliñar e non rexeitar a laboura comezada polos nosos devanceiros; non esquenecer o "Conservatorio de Arte Nacional Galego", creado pola Irmandade da Fala, da Coruña, que promovía un teatro saído do noso pobo e dirixido ao noso pobo. Do ano de 1936 para atrás áchase o noso teatro galego, acugulado de enxebreza, de cerne e idiosincrasia da nosa raza, do noso especial xeito de ser, os costumes privativos do noso pobo, etc.; pero, o "carriño" dese noso teatro, que rodaba pola nosa terra adiante espaxeñando ledicia, galeguidade e galeguismo, fica detido desde o 1936, agardando que os autores nacidos en Galiza e que se sintan galegos lle apuxen e o boten a andar novamente, sen esquenecer que o oitenta por cento dos

galegos somos labregos e mariñeiro, e compre escreber para nós, e non para os Conxuntos e para unha minoría insignificante. Voltémos ao teatro de Alvarez Ximénez, de Armada Teixeiro, de Carré Aldao, de Cao (J.), de Cuveiro, Piñol, de Villar Ponte, de San Luis Romero, de Ramón Cabanillas, de Galo Salinas, de Prado Lameiro e de moitismos outros que fixeron teatro galego verdadeiro.

3) ¿Qué é hoxe en día o teatro galego?

— Fora dalgunhas pezas técnicamente ben logradas, o teatro que se está a facer semella ser un medio de lucimiento para actores e directores, pero sen contido galego; moitas escenas metafísicas e simbólicas. Eu son moi realista e moi galego, e o teatro dos nosos días ten pouco de realista e menos de galego.

4) Mostras, Grupos, pezas... ¿cal é a tua crítica?

— As Mostras, Grupos e pezas non cabe dúbida que representan un plausibel esforzo para chegar a algo positivo, e máis ainda se o devandito esforzo levase consigo un sentimento nacional galego de verdade, pero, desgraciadamente, impónense as semellanzas, como se estivérsemos todos colonizados e percurzásemos superar o teatro universal. Claro, intelixencia e imaxinación hai dabondo, é certo; pero iso..., meus amiguños, non é teatro

galego. E dá mágoa ver cómo moitos destes grupos están queimando as suas enerxías nunha laboura sen contido galego. Eu axonsellaría a estes rapaces que integran os distintos Conxuntos teatrais da nosa terra, que son moi cultos e intelixentes, que viaxasen moito por Galiza adiante, que alternasen moito cos labregos e cos mariñeiro, que visitasen con frecuencia os nosos museus e mostras de artesanía para adquirir así un chisco da vivéncia coa nosa Galiza auténtica.

5) Traxédia, drama, farsa, comédia... ¿que xeito é o millor neste tempo galego de facer teatro?

— Na nosa Galiza hai campo para calquer modalidade de teatro que se queira facer; pero eu opino que a comedia é a liña que millor lle vai ao noso pobo, ao menos por agora. Pero que sexa unha ou outra modalidade, ha de ser dentro dun realismo serio, sen "choqueiradas". Támen o diálogo e o monólogo terán boa acollida no seio do noso pobo.

6) Moitas das tuas pezas teñen máis de trinta anos, Arxentina e Galiza ¿onde foron millor recibidas?

— Na Arxentina, onde traballamos decote, como xa deixo dito, tiveron as miñas pezas moi boa acollida, por tratarse, seguramente, dun teatro sinxelo, asequible e moi noso, moi galego, sobre

todo, iso: moi galego. Aquí en Galiza tiven a oportunidade de asistir a representación dunha peza miña, que foi moi ben acollida e moi aplaudida; e, segundo me informan, está sendo repetida a pedimento do público, onde se ve que o noso pobo ten fame de teatro galego.

7) Autenticidade ou alleamiento, ¿non coidas que aquí está o dilema teatral galego desta hora?

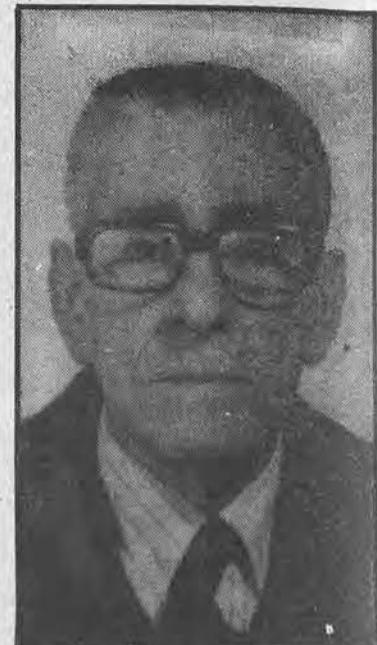
— O teatro que se está a facer hoxe non chega ao público, non llo poden facer sentir por falla de autenticidade galega, por falla de cerne, por falla do que eu chamei sempre "brétema galega", que é a que establece a chamada empatía entre o actor e o espectador. Os personaxes do teatro galego deben ser movidos por ideas en potencia, por sentimento e costumes, polo que levamos en nós, se non queremos que haxa crise no noso teatro.

8) Falta de testos, falta de actores, falta de público ¿onde pode estar a crise?

— O que xa levo dito: cando haxa teatro galego auténtico, non haberá crise no noso teatro.

9) ¿O porvir pode ser un círculo pecho?

— De seguir así as cousas, círculo pecho é. Pero que teño fe no porvir do noso teatro. Temos a Escola Dramática da Coruña, que está en mans de homes moi intelixentes e moi galegos;

temos, tamén, a Cooperativa de Conxuntos Galesos da Coruña e algúns cadros moi bons por Galiza adiante. Somente fai falta que estes homes se decaten —entre eles, moitos autores— de que o pobo galego é esencialmente distinto a outros pobos. Por máis "rocks" que toleremos, sempre nos gostará e conmoverá más a gaita, as muñeiras, os alalás, a música de Montes, de Veiga, de Chané, etc., etc. Volto a dizer que teño moitas esperanzas e coido que voltaremos a ter TEATRO GALEGO.

PINTOR.

AXENDA

Johannes Brahms (1833-1897)

DISCOTECA BASICA

Johannes Brahms.— CUARTA SINFONIA en Mi menor Op. 38. O.S.R. Bávara Dtor.— Carl Schuricht.

Movieplay 171237-0 Interpretación.— 10 — Grabación.— 6,5.

A cuarta sinfonía, escrita no momento da máxima creatividá de Brahms, conxunta o máis grande lírismo cunha tensión dramática tremenda expresa. Auténtico "tour de force" para un director, Schuricht

atopa aquí coa lectura, que coido, idónea. Xunto coa claridade instrumental e de desenrollo, existe unha lúcida visión poética da sinfonía como unha unidade xa desde o primeiro compás.

La Trinca.— PEL BROGROS.

Ariola-Eurodisc 200.705-I. Os cachondos integrantes de "La Trinca" atopan no novo disco (Polo buraco gordo) unha das suas creacións más sanamente divertidas.

LIBROS

Introducción á filosofía. Ramón Regueira Varela, Ramón Areal Míguez, Ramón López Vázquez, Manuel Regueiro Tenreiro e Manuel Rivas García. Editorial Galaxia. Vigo.

O siñor Afranio, ou como me rispei das gadoupas da morte, de Antón Alonso Ríos. Editorial Castrelos. Série "Alexandro Bóveda". Vigo.

O cabaliño de buxo. Xosé Neira Vilas. Reedición de Ediciós do Castro. Sada.

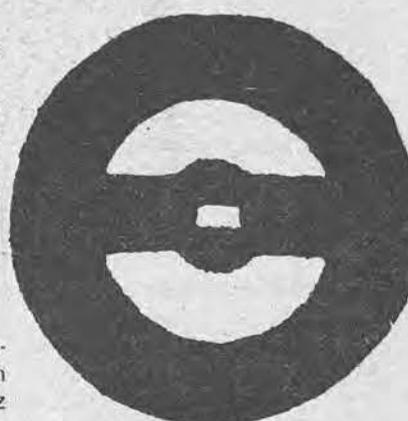
ACTOS

As ruas do vento ceibe. Libro de poemas para nenos, será presentado polo autor, Manuel María, e máis o ilustrador do

mesmo, P. S. Estévez, o dia 9, ás 7,30 da tarde.

PUBLICACIONES

"Semente". Boletín de Infor-

mación interna da Asociación de Mocidade "O FIADEIRO", de Camba (Rodeiro).

SEMANA GALEGA

Exposición: 1 — 15 Oct. Simposium — Concertos: 10 e 11 Oct.

Organización: COMITE PARA GALICIA. VAKGROEP. SPAANS EN PORTUGESES. EMBAIXADA DO ESTADO ESPAÑOL.

SIMPOSIOUM

Data: 1- e 11 outubro. Lugar: Alfagebouw, Grote Kruisstraat 2, sala 54.

Roenstraat 31, sala 118.

Mércores 10 outubro: Lugar: Grote Rozenstraat 31, sala

118. 14,00—14,30: Opening.

14,30—15,30: Carballo Calero (da Universidade de Santiago): "Literatura Galega do século XX".

15,30—15,45: Perguntas.

15,45—16,00: Pausa.

16,00—17,00: Metzeltin (Groningen): "Galician-Portuguese".

17,00—17,15: Perguntas.

Xoves 11 outubro:

Lugar: Grote Kruisstraat 2, sala 54 (mañá). Grote Rozenstraat 31, sala 118 (tarde).

9,00—10,00: Prieto (Groningen):

"Poésia Popular".

10,00—10,15: Perguntas.

10,15—10,30: Pausa.

10,30—11,30: Celso Muñiz da V.U. (Amsterdam): "El solape lingüístico en las hablas del occidente de Asturias".

11,30—11,45: Perguntas.

12,00—13,00: Xantar na cantina.

14,00—15,00: Jan Schroten (Utrecht): "Interferencias entre el Gallego y el Castellano".

15,00—15,15: Perguntas.

15,15—15,30: Pausa.

15,30—17,00: "Mesa Redonda" sobre teatro, música, arte popular, poesía, etc.

MUSICA

Data: 10 e 11 outubro.

Lugar: Huize Maas, Vismarkt 52, USVA, Oude Boteringestraat 49.

Mércores 10: As 20 h. Festa en Usva con música galega e a posibel participación do grupo "Tangaraño" de Lugo.

Xoves 11: As 20 h. Concerto en Huize Maas. Actuarán conjuntamente os grupos (de Galicia): "Milladoiro" (instrumentos antigos) e "Faiscas do Xiabre" (gaitas).

EXPOSICION

Data: 1 — 15 outubro. Lugar: Alfageboux, primeir piso. Grote Kruisstraat 2.

CERAMICA

Exposición de cacharros dos oleiros más representativos da alfarería popular de Galicia: Buño (A Coruña), Bonxe (Lugo), Niñodáguia (Ourense), Sanguiñeda (Pontevedra), Tioira (Ourense).

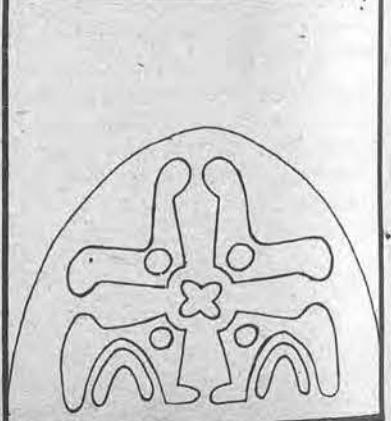
Exposición de mapas dos lugares da alfarería actual e do pasado. Fotos de cacharros de oleiros desaparecidos.

LIBROS

Exposición dalgúns libros galegos. Edicións antigas e actuais.

PINTURA

Miguel Amador expón unha parte do seu traballo.

Presentación

Hoxe queremos presentar a todos os lectores de A NOSA TERRA o Curso sobre a nosa língua que comenzará a semana que ven e que temos pensado desenvolver até o Dia das Letras Galegas do ano próximo. Mais axiña temos que aclarar que este curso non polo contido non pola forma vai ser similar a outros que se fixeron e se fan noutros medios de comunicación. A mesma denominación de "curso" ten connotacións que xustamente queremos evitar: non se trata de "aprender" o galego (xa que cremos que non cabe falar de tal aprendizaxe, mesmo nos españolistas); trátase de mellorar o uso da nosa língua, familiarizándonos ao mesmo tempo con textos da nosa literatura, porque coidamos que é ao longo da historia unha parte moi importante da nosa cultura e da nosa

curso de lingua

identidade nacional.

A nosa língua é espello fiel da evolución política da nosa nación: os seus avances, a sua implantación social depende e son resultado do crecimiento do nacionalismo nestes últimos anos e do seu fortalecemento; doutra banda, o proceso de asimilación do galego polo español vaise agora mesmo "de medidas legais que en apariencia favorecen o noso idioma, pero que en realidade están orientadas a esmagalo: tal é o caso do recente Decreto de bilingüismo, que non é máis que unha nova táctica de asimilación, de colonización. Estes non son xuicios "a priori": o Decreto está funcionando xa na práctica como unha arma contra o propio uso do galego; xa está freando —ou tentando de

frear— o ensino en galego, a conta de ter unha asignatura de galego, quer dizer, a conta de reducir a nosa língua ao que o colonizador deseja.

Estáse fuxindo dun planteamiento auténtico do problema do noso idioma. Estáse desglosando do resto dos problemas que padecemos para así non ter que se pronunciar pola solución verdadeira ou polo porvir que lle auguramos. Facendo da lingua problema aparte, xa caímos no terro de todas as confusións: pódese falar da proliferación de escritas diferentes, da necesidade de unificación, de profesores e de textos (problematizando todo isto), mesmo se pode utilizar unha terminoloxía rechamente (a nosa língua "aldraxada", "asoballada")... mais todo será darlle voltas a

**Ma. PILAR GARCIA NEGRO
XOSE Ma. DOBARRO PAZ**

unha serie de cuestións que son precisamente efecto da principal que non se cita: a dependencia colonial de Galicia e, en consecuencia, a situación de dominada da nosa língua con todas as características dos medios diglósicos: a reducción aos ámbitos familiares e priñarios o paso ao español fóra deles, o auto-odio, etc.

A alternativa real de recuperación da nosa língua pasa pola sua normalización e ben sabemos que esta é unha meta inseparável de que Galicia sexa dona da sua soberanía. Por iso, na actualidade, temos que dirixir os nosos esforzos a normalizar a nosa língua en todos os campos, a levala coa nosa práctica a todo lugar e a denunciar todos os intentos confusionistas que pretendan reducila e frear o seu avance.

**ANUNCIOS
DE BALDE**

Son basco e estou estudiando galego. Se alguém me quere mandar unha cinta grabada para aprender a pronúncia, mandareille cinta e xiro á volta de correo. Ofereo intercambio con interesados en aprender euskera. Borja Bandarrián. Las Mercedes 19-quinto. Las Arenas. VIZCAYA.

Prégase a Pepe Barro, nalgún lugar de Barcelona, que cando escreba, mande remite. Xosé Manuel González Pérez. SANTIAGO.

Danse clases de inglés. Paco Teixeiro. Avda. Generalísimo, 134-segundo dereita. O FERROL.

Busco editor para un libro de electrónica. Sería un "Manual teórico-práctico de electricidade e electrónica básica", en galego, claro. Se a editorial fose galega (de verdade), cedo todos os direitos de autor. Xosé Ramón Rodríguez Fernández. Penaxubeira-Rubián de Cima. INCIO.

Oferécese a galegos residentes en Madrid con problemas por estadía en cidade grande lonxe da terra natal, gabinete de psicología. Psicólogos mozos. Estamos no teléfono 2542059 de Madrid, de 9 a 13 h. desde o 5 de outono. Ana Alarcón. Carlos Rubio-4. MADRID-20.

Desexo contactar con Leónidas de Carlos, candidato pola coalición "Galicia Ceibe", ou calisquer membro do PGP. Antón Ponce Montero. Régoa. CEDEIRA.

Dispongo de selos usados, e de cantigas actuais e populares. Miren Martínez Zárraga. Zabala-E-segundo-dereita. BILBAO-3.

Vendo Fiat 124 Sport 1600. Poucos kms., boas condicións e a precio moi económico. Contactar directamente ou por carta con Xosé Leandro Castellano. Gran Avenida de Redondela-207. CHAPELA.

A congoxa dos anos 40 e 41

Anque o tempo pasou tan áxil como un lóstrego, e nós por razón natural vamos indo máis vellos, contemplamos cal si fosse hoxe os tempos aqueles de amargurado recorde que xamais pode ser esquencido. O ano coarente e coarente e un só xemelos dun augario tremoso prá nosa vida. O dar fin á temible loita da guerra franquista (brutal no seu fondo), a xentíña pobre xemía baixo o podere dos "mandamáis" as consecuencias dás fama, da falla de traballo e de diñeiro, pro os que más sofriamos entón eramos os que nada tiñamos; entrambres, os pudentes, co ogallo de que a guerra o afundira todo, iles con sorna e con bulridos probes non tiñan falta de nada, arriquecendose a maioría diles á conta de amaños que facían (alguna destes son ben conocidos na nosa cidade). As escravas mulieres dos obreiros andaban por lexanas aldeas, levando peixe e moitas cousas máis cando podían a elas, pra cambeiar por un ferrado de millo, centeo, trigo ou patacas, moitas veces hasta altas horas da noite, temendo a que a famosa "Ronda" (1) que dende lonxe ollaba iles levara todo o mesmo que os guardias, o que con toda dor e tristura traguían próximos seus fillos. A Praza de Abastos estaba escasinha de todo; as longas colas de xente perdían a pecencia pra colleren os vales pra con eles adquirir azúcar, aceite e algunhas pequenas cousas máis. Nas panaderías, pra coller o pan aquello parecía un enxame de tollos. iE qué pan, negro e mal amasado con pallas por entre o millo e centeo, que os cans ó cheiralo deixábano quedar! Aquel que podía cocer podíase dar por satisfeito por levar o millor manjar prá casa. Lembrome dunha cousa que me fai latinxar o curazón de tristura: vere nos barrios como por exemplo no do Sar onde eu vivía, os meniños sen gustomen vontade pra xogar pola fame que tiñan como se pode ver no dibuxo, pra matar a congoxa das ganas de comere roían, esfarriados, as algarrobas sen acougo un día tras doutro. iProhibíos! ... Entrambres, pola Ala-

meda, os fillos dos grandes estraperlistas, ben traxeoados, comían súa boa merenda. Estas e outras cousas más teñen de ser relembradas sempre polos que vimos semellantes feitos. Entre outras calamidades, Franco e os seus amigos, nos xornais e revistas víxase sorriente polos pobos desfeitos de todo o Estado español, como o millor salvador da Patria. Pro moitas xentes non lle daban creto, e como se dixo

un pouquenio millor, e os formadores diponían de más masa. Así che foi todo, amare leitor. Despois, a guerra mundial, onde os alemáns se creían donos do mundo. Na zona franquista eles eran donos de todo, hasta chegar a colle diñeiro pra poderen mercar todo o que lles viña ben. E probe daquil que falase mal do gran asesino, o mostro máis feroz dos nosos tempos, Adolph Hitler, ou

tanto, mulleres e homes andaban coma loucos por corredoiras e eidos das aldeias ó cambeo, que quer decir "Cunca de leite por cunca de aceite", porque daquela o paisán era moi aproveitado. Así pasou na nosa terra: fame pra una e fartura pra os outros. Porque como dí un antigo adaxio italiano "O farto non concibe ao famento". E esto é grande verdade, pois mentres os ricos e os homes de pouca concencia vivían na fartura, os de embaixo comían nas uñas igual que os rapaciños roían sen acougo nas algarrobas. Según foi pasando o tempo, o Goberno franquista, así como autorizara a citada "Xunta de Abastos", tamén fundou a célebre "Xunta de Abastos", que dentro do mal foi o millor, poque por medio dunha cartilla xa se podía xantar e pasándoo

do bárbaro Mussolini, que fá prá cæda con boas vergalleiras que lle daban. Os anos con este seestro réxime foron pasando, e as cousas colleron novos sistemas dentro da dictadura, hasta que por sorte finou o 20 de novembro de 1975 coa morte do xefe de anguriante memoria. iUn millón de mortos! . Sen contar os centos de fusilados polos seus nobres ideais, e tamén dos que foron paseados, tirados polos camiños. A cambeo político que se levou ó cabo, hasta certo óollar foi ben, porque deixá unha porta aberta, pra no horizonte da Patria ós poucos ir faguendo o camiño con que poida chegar o dia esplendente ante o mundo da verdadeira democracia.

ANTONIO PRADO DIAZ

(1) Ou "Corvina".

**PARA OS
NENOS
GALEGOS**

Benqueridos amigos:

"A NOSA TERRA" tivo en varias ocasións as suas follas abertas ao mundo dos nenos (o concurso do Día das Letras deste ano foi unha experiencia moi positiva). Poren, por comentarios con vários leitores da vosa revista, coido que tería moita importancia que o único semanário galego que hoxe existe en Galicia lle dedicase ainda máis atención ao mundo dos nenos galegos. Non podemos esquecer que os leitores do mesmo teñen na maioría dos casos fillos pequenos, nenos que moitas veces, pola situación colonial do país en que viven, nem xieren saber ler nem escrever na súa propia lingua e nenos aos que agora se lles vai ensinar a sua lingua como se dunha reliquia arqueolóxica ou unha curiosidade folclórica se tratase, totalmente illada da realidade social en que se inserta o neno. Polo mesmo quería facer unha súa revista que coido tería grande aceptación se xurdiesen colaboradores dispostos a levala a cabo. "A NOSA TERRA" podía ter unha folla dedicada aos nenos galegos onde, cos meios máis didácticos posíbeis, se lle ensinase a súa lingua e a súa historia e ao mesmo tempo fose unha folla de recreo para os nenos.

A idea non é nova, por iso quero lembrar eiquí unha folla que primeiro se chámou "Vagalume" e logo definitivamente "Axóuxere" (Semanário do neno galego) que saiu no xornal ourensano "La Región" desde xullo de 1974 a xaneiro de 1975. Aquel semanário estaba feito por Paco Martín, Ulises L. Sarry e Xan Balboa e nas súas follas daba cabida a unha chea de temas: "Lamote", unha tira dibuxada dun suposto galego da Pre-história; "Comandante Iago", un cómic de ciencia-ficción en galego; "Fraga viva", descripcións da fauna galega; "Xentes e cousas", sobre personaxes destacados da historia e das letras galegas; "As miñas argalladas", sobre xogos e enredos dos nenos; "Escola de língua galega", por X. Alonso Montero; alí saíron tamén os deliciosos poemas de Neira Vilas da serie "Cantarola dos nenos" e ademáis concursos, xeroglíficos e crucigramas en galego —cun pequeno vocabulário—, cartas e poemas dos rapaces. Coido que un dos melhores traballos publicados naquele semanário, que durou só cinco meses, foi unha biografía ilustrada de Castelao no seu 25 cabodano. Hai outras referencias, como pode ser o "Gaspariño" de Xaquín Marín, unha fermeza excepción nun campo tan pouco explotado en Galicia como é o cómic. En suma, coido que unha folla dedicada aos nenos galegos merecería a pena e sería un bon axudante para os pais e mestres empeñados en librar o seu fillos e alumnos do imperialismo cultural-infantil do Pato Donald.

Sen más, saúdos nacionalistas.

M.V.L.

A NOSA TERRA.

O LIÑO

de planta común a planta cuase descoñecida en Galiza

C. QUEIMAÑO. CANGAS

"Iste é o tempo
do téquele, tequele
iste é o tempo
de tequelexar
iste é o tempo
de mazar o liño
iste é o tempo
do liño mazar"

Así reza unha coñecida cantiga popular galega, hoxe moi escoitada polas festas da noxa xeografía, gracias ao costume que se vai impondo nas orquestas de utilizar o noso idioma galego nas suas actuacións.

Esta cantiga referece ao liño, esa planta que, na alienación cultural na que nos teñen anegados, moitos xa non coñecen, ainda que, en cuase todas as casas galegas se ouviu falar do liño, referíndose, ás famosas sábenas de liño que tiña gardadas a aboa, aos manteis de liño que so se usaban nos días de festa ou aos hábitos brancos dos cregos que tamén eran de liño.

Máis o liño, que hoxe é símbolo de boa casa, en tempos, non moi atrás, era cousa común en todas as casas labregas galegas; dormir en sábenas de liño, usar unha camisa ou unha cirola de liño era ben normal ainda que, iso si había clases diferentes de liño; o máis fino e caro era das casas ricas ou da igrexa, mentres que o máis burdo tirando a estopa era do enxoaval das casas humildes.

UNHA POUCA HISTORIA

Foi sonada sempre Galiza pola boa caste dos tecidos de liño que se facían desde o tempo dos romanos; Plínio facía referencia aos tecidos galegos cando di que o liño fabricado polo grupo dos Zoelae era famoso; esta tribo estaría localizada segundo uns no norte de Galicia, segundo outros na actual Celanova.

Do liño xa se fala no Antigo Testamento e no Exodo cónntase que as cortinas e más o vendo Tabernáculo así como as vestiduras de Aarom como sacerdote habían ser de "liño fino retorcido".

No Exipto foi o material máis usado para tecer desde as primeiras culturas predinásticas e en achados do Neolítico, aló polos 5.000 a. de C. proban que o liño era xa cultivado e utilizado nos tecidos.

En Portugal ao liño de boa calidad dábassel o nome de "liño galego" mentres que o de calidad ruín era o chamado "liño mourisco".

Mesmo no romance do Duque de Rivas, "Un castellano leal" lese:

"De fino lienzo gallego
los puños y la gorguera.."

E como mostra da abundancia outrora da industria de liño, ficam espallados pola nosa xeografía nomes de lugares ben indicativos como Liñarez, Liñariños, Liñeira, etc...

A DESAPARICION DUNHA FONTE DE RIQUEZA

Os testemuños que aparecen nas excavacións dos castros fan pensar que cada casa tiña unha dependencia destinada a tear; esto pódese dicir que ocorria en cuase todas as casas labregas de hai uns cuarenta anos.

Hoxe hai lugares onde están os antigos teares xa derrama-

dos, cheos de teas de araña e entrante de apodrecer; a xente da Limia di que se deixou de tecer hai uns dez anos icavilemos na velocidade de destrucción de todo un sistema de vida! Noutros lugares como o Courel din que do liño desapareceu ihastra a semente!

Así é que, moitas casas galegas tiñan o seu tear, e ali traballaban as mulleres chamadas "tecedieras" ou "tecelas" nesta tecnoloxía rural que contribuía no réxime labrego de autoconsumo, a proveerse de todo o necesario con medios propios, sen ter que facer gasto fora da casa.

A xente que coñeceu o liño no seu valor de uso, na sua utilidade a cotío (hoxe xa é un artigo de museu) fala do liño como dunha cousa cuase mítica: "Que san era dormir nas sábenas de liño", "Non hai cousa mellor para sandar as feridas que un pano de liño", "¡Que traballo daba o liño!, había que mazalo, ripalo, espadelalo, empozalo..." son as frases que escuítamos aos nosos vellos cando lles facemos perguntas alor da planta.

Máis, pouco a pouco, a tecnoloxía caseira nada pudo diante da chegada do algodón, que nos viña mecanizado via Cataluña.

O liño foise desvalorizando como todas as nosas cousas e quedou como algo antigo e burdo perante a finura dos tecidos manufacturados doutras fibras.

Ninguén reparou no san que resulta dormir ou vestirse co liño polas suas propiedades transpiratorias e todos nós apuramos a envolvernos en "nylons", "tergales", e demás fibras acrílicas que afogan os nosos corpos e non os deixan transpirar; máis a estas fibras hai que darles o parabéns porque prece ser ique representan o progreso! .

Nós, non queremos xustificar todo o antigo dicendo que era mellor que o de agora, máis noutros lugares o liño non foi abandonado senón que a sua tecnoloxía evolucionou con métodos modernos suprironse os traballos penosos e fabricarse industrialmente excelentes teas, ái están os casos de Irlanda e Hungria; porem no noso País fomos desde posuir unha riqueza a non posuila simplemente, non houbo evolución. ¿Porqué? Máis pasemos esa folla que nos levaría a estudar a dependencia da Nosa Terra dos monopolios e sería xa outro cantar.

"O liño queda na poza
e a semente no palleiro
agora miña meniña
tocarémolo pandeiro".